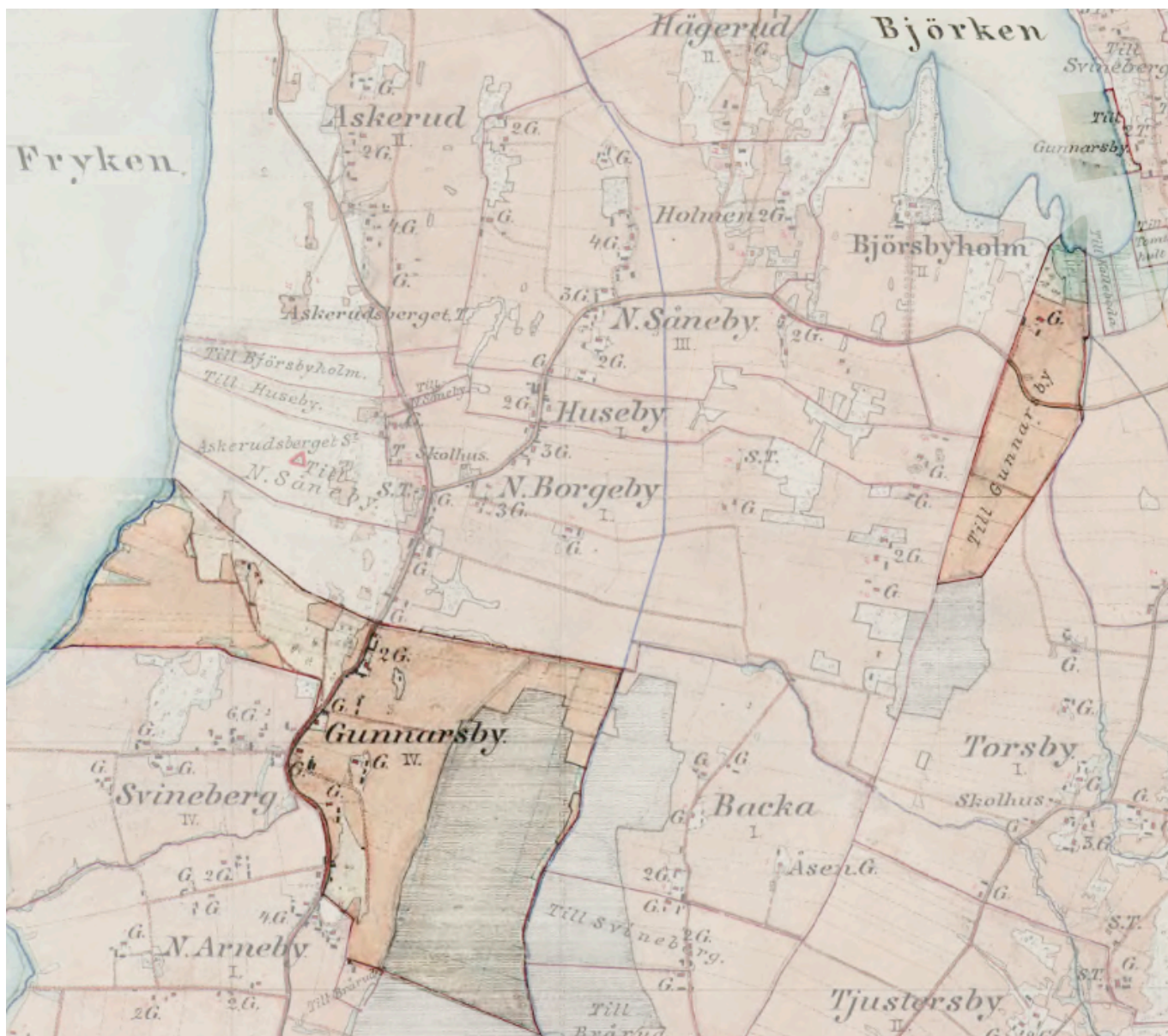

MATERIAL OM GUNNARSBYS HISTORIA

En sammanställning av uppgifter kring Gunnarsby hemman.

Skriften motsvarar egentligen inte titeln, den innehåller uppgifter som kan vara till hjälp för den som vill ge sig på att skriva Gunnarsbys historia, eller som söker uppgifter kring sina anor.

Gunnarsby på Häradsekonomska kartan över Sunne 1893-95

Gunnarsby är ett helt skattehemman från 1540 om xxx skatteören och omfattar ungefär 503 hektar.

ANTECKNINGAR I HEMMANSUPPDELAD PÄRM I INGMÅRS BYGDEFÖRENINGENS ARKIV ①

Skatteboken från år 1503

Gwundersby x ore ij ore i Boreby iiij ore i Spellernes oc iiij ore penige

1515

Herr Nils i Sund, hederlig man, 1515 var då med på tinget, som Torbjörn Oddson höll i Gunnarsby (Fernow).

Skatten år 1540

? Paeder

Jtem Tørðh¹ i Gunnersbyn

Oxe skatten	x øre
Math giff	i øre
Smør før k(ungs) fo(dringh)	xvi mar(ker)
Årligh fodringh	iiii hal(ster)

Oxe skatten pro Anno 1540

Paenningar påå oxerne

Jtem ? Tordh i gunnersbyn	}	xviii øre i skat i ore ff___
Jtem ? paeder j arnebyn		xvi øre ii øre på oxen

Elfsborgs lösen

1613 Mantalslängden i samband med Älvsborgs lösen (första terminen 1613) meddelar att Günnersby har två gårdar.

Lars i Günnersby	— 2	}	
piga	— 1		_____ 15 ⁸ ₂
skomakardreng	— 1		_____ 6 ⁸
Jöns i Günnersby	— 2	}	
piga	— 1		_____ 15 ⁸

1615 Mantal uti frisdalen pro anno 1615 (andra terminen) för Gunnarsby:

Lars	p.a.
piga	1
dreng	1
Jöns	p.a.
dreng	1
piga	1

1616	Skatt tredje terminen:	hjonelag	drängar	pigor	8
	Lars i Gunnarsby	2	1	1	21
	Jonz ibidem	2	0	0	12
1617	Skatt fjärde terminen:				
	Lars ij Gunnarsby	2	1	0	
	Jöns ibidem	2	1	0	

¹ Överstruket

² 8 = mark

1618	Skatt femte terminen:			
	Lars ij Gunnarsby	2	1	0
	Jöns ibidem	2	1	0
1619	Skatt sjätte terminen:			
	Lars i Günnarsby	2	0	0
	Jöns ibidem	2	1	0

Ting i Gunnarsby

27/7 1637 och den 16/9 1638 hölls ting i Gunnarsby. /Se informationen på vårtinget 1671³ /. 1676 t.o.m. 1724 stadigvarande tingsställe i Gunnarsby. 1724-1730 Tingsställe omväxlande i Gunnarsby och Björserud. 1750 Ting i Gästgivargården i Gunnarsby. 1798-1829 Ting omväxlande i Gunnarsby och Soneby Södra. 1830 års Vårting i Gunnarsby, det sista därstädes.

Handel m.m ang Gunnarsby⁴

/Se Anteckningar i pärmen Arbetsexemplar, under rubriken Lanthandeln/.

Gunnarsby i storskifteshandling för Norra Borgeby 1776

Rådet mot Gunnarsby ärkjändes af dess ägare efter den upprättade och på Chartan uptagne gärdesgåden så väl emellan detta hemmans hemägor, som emellan en Gunnarsby tillhörig äng vid den så kallade Mon och detta hemmans utmark.

Gunnarsby i husförhörslängder

Ett A2-blad med avskrift av HFL 1860-1920 samt åtta sidor handskrivet underlag till dokumentet Askerudsberget angående backstugusittarna i Gunnarsby. /...⁵ .

Gunnarsby	Antal totalt	Därav skolpliktiga barn	Därav backstugusittare
1870	121	17	8 + 34
1880	106		
1890	93	13	6 + 24
1900	87	12	4 + 6
1910	105		

SKATTSKRIVNING - GUNNARSBY ③

- Skattelängder 1503
 - Gunnarsby (Gwnderby): -
- Skattelängder 1540
 - Gunnarsby: Per - Oxe: 10 öre.
- Hjonelagslängden 1610
 - Gunnarsby: Lars 2 - 1 - 1; Jönns 2 - 1 - 1; (Hjonelag - dräng - piga)
- Skattelängder för varmländska socknar (S) på 1620-talet (Sunne 1628)
 - Gunnarsby: Lars, Håkan, Olof, Erik, /Håkan - soldat/ Namnet fr bosk 1626
- Mantalslängden 1641
 - Gunnarsby: Olof Jonsson, Björn Bryngelsson - gammal, Per Larsson - "krigsfolksdräng".
- Skattelängder 1665/1667
 - Gunnarsby (Ägare, frälset år 1667: Kapten Anders Nilsson Crabat. 1 mantal): Pål Håkansson

³ HRD-Fryks 1671vt#46. /OB

⁴ I allmänna delen av pärmen noteras 14/7 1844 att handelsbod fanns i sockenstugan sedan 13/6 1830. Troligen ur handelsbodens noteringar.

⁵ /.../ (uteslutningstecken), för att markera: I pärmen finns mer text, som inte har transkriberats/tagits med här. /OB v. 0.3 per måndag den 24 augusti 2015

ANTECKNINGAR I PÄRMEN ARBETSEXEMPLAR I INGMÅRS BYGDEFÖRENINGENS ARKIV ①**Namnformer**

1503 Gwnderby (skatteboken)

1540 Gunnersbyn (jordeboken)

1825 Gunnarsby

Skatteboken 1503

Här framgår bondens oxeskatt och i de fall han är huvudansvarig för en ox, även hans namn. Enheten för både vikt och värde är marken. Som myntenhet innehåller marken 8 ören eller 24 örtugar eller 192 penningar.

Gwnderby X øre. ii øre j Boreby, iii re j Spellernes oc iii öre penige. Deltar således med 2 öre i N. Borgebys ox och 4 öre i Spelnäs. Dessutom kontant 4 öre.

Jordeboken 1540

Paeder j gunnersbyn

Ocx skatten	x øre	10 öre
Math giff	i øre	ett öre
Smør før k(ungs)fo(dringh)	xvi mar(ker)	16 marker
Årligh fodringh	iiii hae(ster)	4 hästar

Älvsborgs lösen 1613-1619

Sunnes äldsta bevarade mantalslängd uppgjordes i samband med Älvsborgs lösen, den väl tilltagna extra skatten för återköp av Sveriges enda punkt vid Västerhavet, nuvarande Göteborg med omgivningar. Det kostade en miljon daler (Dlr) silvermynt, vilket baserades på tiondelen av det värde till vilket svenska undersåtars lösöre kunde uppskattas. Men i praktiken - åtminstone var det så i Sunne - utgjorde hushållets sammansättninggrunden för skattens storlek. En bondefamilj betalade vanligen 12 marker och för gift hemmaboende son ytterligare 6 marker under det att svärdottern räknades till pigorna, som värderades till 3 marker. Priset på drängen var 6 marker.

Taxeringen förrättades av pastor Herr Peder (Petrus Jonae, kyrkoherde 1569-1623) och sex eller tolv män, som utsetts av häradstinget i Gunnarsby. Betalningsterminerna var sex och vid den första (1613) betalade Karl Filips hertigdömes värmlandsdel 9380 Dlr, av vilket belopp Sunne socken bidrog med 172 Dlr. Därav kom 44 Dlr från Ingmårshemmanen. Beloppen minskar efter hand som de skattskyldigas tillgångar sinar och särskilda längder upprättas över oförmögne och hutfattiga (även kallade husarma). Exempelvis, vid tredje betalningsterminen (1616) finns nästan en tredjedel av Sunneborna på denna längd och fem av de tjugo Ingmårsfamiljerna och följaktligen är socknens bidrag endast 112 Dlr, varav Ingmår 17½ Dlr. Efter hemmansnamnet anges antalet vuxna personer i familjen (V), drängar (D), pigor (P) och uppskattat antal barn, tre per hionelagh (B). Alltså: $4V+1D+2P+6B = 13$ personer i hemmanet. *Ibidem (ibid:)* = på samma ställe.

GUNNARSBY - $4V+1D+2P+6B = 13$ (Utdrag ur längderna för Älvsborgs lösen)

Lars i Gønnersby
skomakars Dreng Peer
Jønss ibidem

Gunnarsbyborna tycks ha det relativt väl ställt, båda gårdarna med tjänstefolk.

Lars har en piga och en dräng och skattar 15 marker 1613. Han är antagligen också skomakare och skomakardrängen Peer, den ende med sitt namn i längderna, betalar själv sin skatt på 6 marker 1613. Tredje terminen (1616) står husbonden för drängens skatt.

Jönss har piga 1613 och skattar 15 marker. 1615 har han desutom dräng, men 1616, när han på nytt skall betala, har han varken piga eller dräng. Skattefusk?

Som synes finns 1613 två gårdar i Gunnarsby.

Första kartläggningen 1645

1645 kom H. Arfwidsson till *Sunds Socken i Frisdals Härädi* och gör sina geometriska avmätningar. /.../ .⁶

Björken var en gång en av Fryksdalens fiskrikaste sjöar. De flesta hemman i trakten har sedan urminnes tider haft fiskeplats med stugor och bodar ute på udden vid Björbyholm, men när sjösystemet på 1800-talet krympte genom utdikningar förlorade fiskeläget sin betydelse.

Liknande kartor upprättades över alla hemman och för att få en uppfattning om hur Ingmår såg ut 1645 har jag med ledning av dessa försökt åstadkomma en karta.

Se nästa sida: *Börje Stenslers sammanställning 1974-09-02 av de äldsta existerande kartorna som upprättades vid 1645 års skatteläggning för hemmanen inom sedermera Norra Borgeby skolrote ~ Ingmår.*

Låt oss börja i Arnby och följa kartan norrut. Öster över ser vi sjön Mahra, ett namn på Backatjärn som finns med ända in på 1700-talet (Marasiön 1742). Mahra (maderna) avser sumpmarker och har här genom en missuppfattning kommit att beteckna själva sjön, istället för dess omgivning. Arnbys utstickare till Mahra kallas *Kattudden*. Väster ut har vi skog ända upp till södra gränsen för inägorna (strax söder om Petter). Vägen norrut har precis samma sträckning som idag. I Arnbybacken har vi öster om oss *Brårudhs Urfjäll*, i väster *Gabriells gård*.

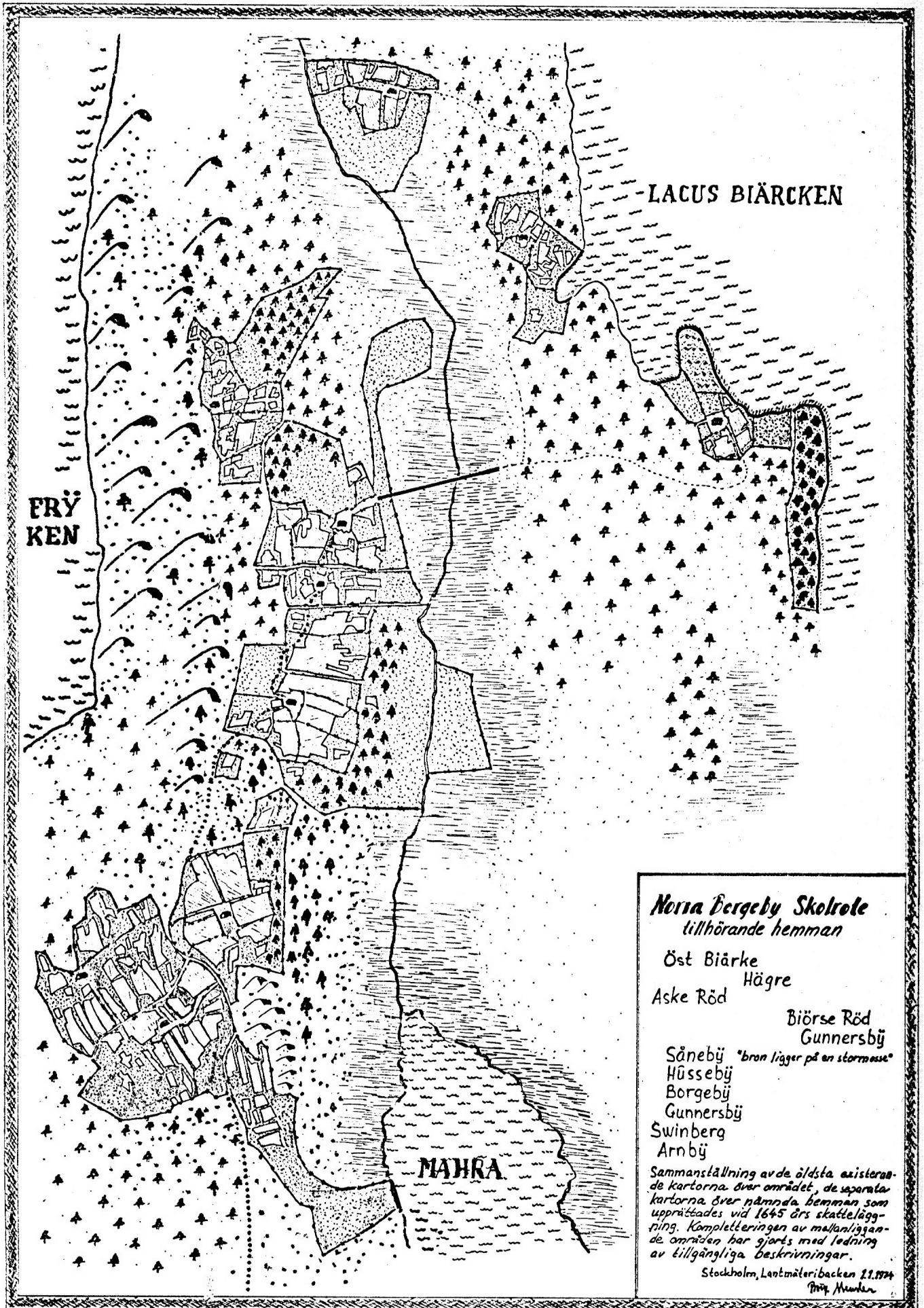
Vi närmar oss Fryksdalens centrum. Öster om vägen har vi Tingsgården (*Där Öst*) i Gunnarsby och väster om ligger Swinberg med Länsmansgården (Rådström/Sandell). Här hade Fryksdalens länsman sitt säte. Vidare uppför Avrättsbacken till krönet (allmänningen vid Askerudsbergets sydspets) där galgbacken är belägen.

/.../

Från kavelbron vid Såneby går vägen österut genom skogen fram till *Per i Biörse Röds* nybyggda gård. Längst i öster har vi *Gunnersby Uthskoog*, som vi idag känner som Gunnarsbymoan.

Iögonfallande är det *våta* området, som går rakt igenom trakten från norr till söder. *Mahra* storlek och läge framgår av vissa hemmanskartor /.../ och beskrivningen säger *mechta sinck mosse* som vanligen har så högt vattenstånd att den bara *stundom slåz*. /.../ Allt talar för att det en gång i tiden funnits en naturlig vattenförbindelse Backatjärn-Hån-Fryken (Hån torrlagd 1869), att denna redan vid kartläggningen 1645 är på god väg att växa igen men att några hemman försöker hålla den öppen.

⁶ Jämför bilaga A. /OB

Norra Bergeby Skolrota
lillhörande hemman

Öst Biärke
Hägre
Aske Röd
Biörse Röd
Gunnarsbju
Sänebju *"bron ligger på en stormasse"*
Hüsebju
Borgebju
Gunnarsbju
Swinberg
Arnbju

Sammanställning av de äldsta existerande kartorna över området, de separata kartorna över nämnda hemman som upprättades vid 1645 års skattelaggring. Kompletteringen av mellanliggande områden har gjorts med ledning av tillgängliga beskrivningar.

Stockholm, Lantmäteribacken 11.1904
P. H. Munkén

Torrläggning och uppodling av våtmarker 1799-1914

Generationers dröm att kunna torrlägga och odla upp detta område blir inte verklighet förrän i början av 1800-talet. Bytråtor och småskurenhet sätter flera gånger stopp för försöken. Men så kommer prosten Kjellin till Sunne 1788, en handlingskraftig man med jord under naglarna. Han är otvivelaktigt en duktig jordbrukare och är aktiv medlem av Värmlands Hushållningssällskap, som stödjer projektet. Prosten har ju också intressen att bevaka, då stora delar av Prostgårdsägorna ligger i det vattensjuka området.

Förberedande diskussioner i ärendet pågår under våren och sommaren 1799 och i augusti kallar *Prosten, Högårevördige och Höglärde Magister A.F. Kjellin* till möte på Gästgivaregården i Gunnarsby den 26:e. Som ordförande vid detta historiska möte fungerar *Landshövningen och Riddaren, Högvälborne Nils Nilsson Silfverskjöld*. Lantmätare Nils Bredsberg sitter vid protokollet.

Närvarande allmoge är:

Petter Gabrielsson	När Petter	Norra Arneby
Nils Jonsson		Södra Borgeby
Peter Jansson		-"-
Jon Jonsson		Gullsby
Nils Ingmårsson	Ingmårän	Norra Borgeby
Per Nilsson	Nolaté	-"-
Olof Olsson		Huseby
Olof Persson	Hagen	Norra Såneby
Jöns Jönsson		Brårud
Jan Ersson	Där Öst	Gunnarsby
Jan Jonsson		Backa

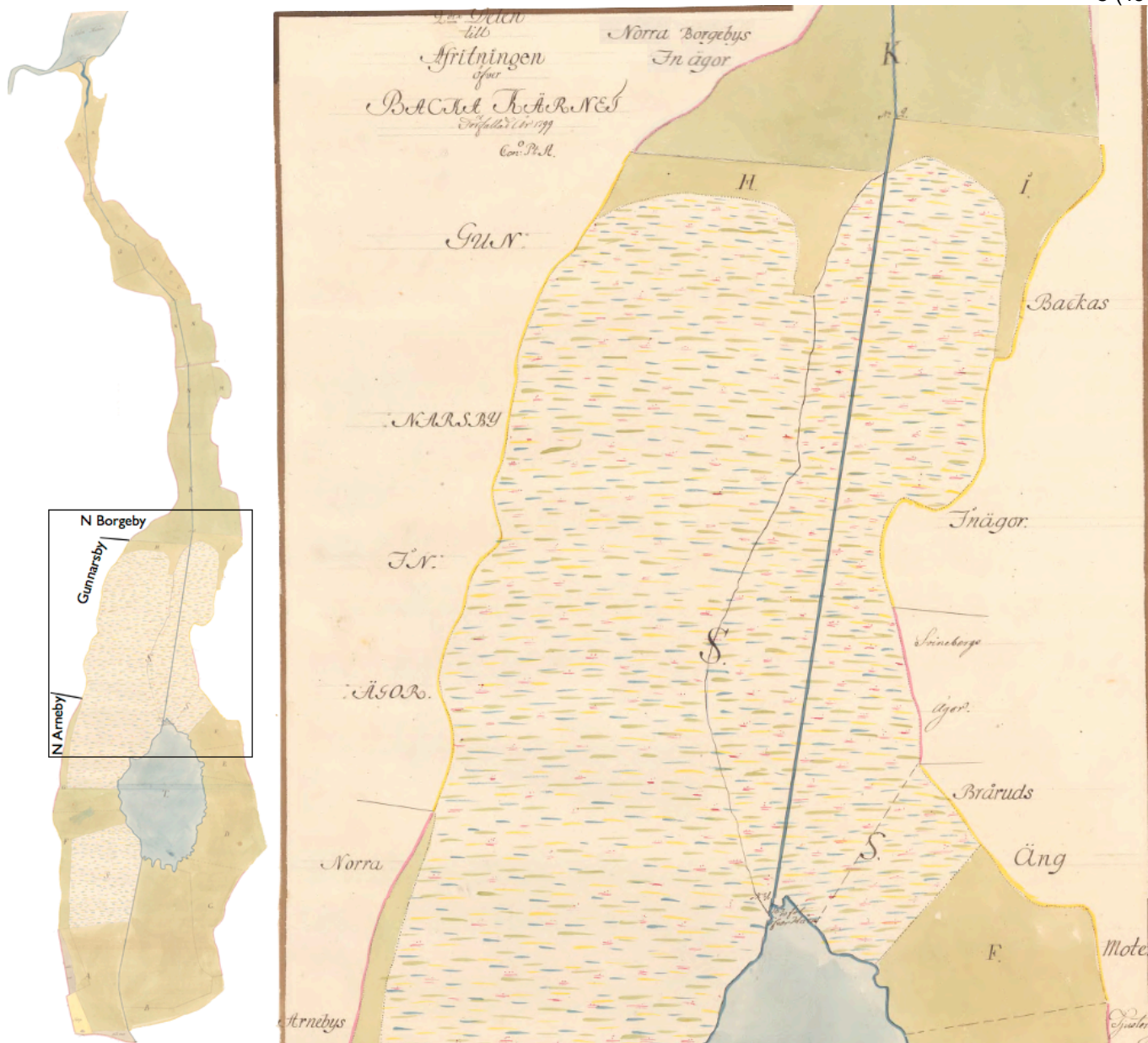
/.../

På det stormiga mötet är man tydligen bara överens om en sak, man ska sänka nivån i Backatjärn. Man kommer fram till två tänkbara alternativ. Det ena är närmaste vägen till Fryken, således rakt mot väster. Den andra är norrut genom våtmarkerna till sjön *Håen*. För att komma någonstans beslutar landshövdingen, att de båda alternativen skall övervägas på plats och så beger sig hela sällskapet iväg ner till Löta. Man söker lägsta punkten på höjden mellan Backatjärn och Fryken och den befins ligger där råskillnaden Brårud/Arneby korsar landsvägen. Det visar sig att den punkten ligger omkring sju meter över Backatjärns nivå och skall man - som planerat - sänka nivån med nära tre meter, blir denna kanal omkring tio meter djup vid landsvägen. Det förefaller ogenomförbart och *intressenterna tillsades att följande dagen anskaffa nödige hantlangare vid den erforderliga mätningen och afvägningen i Såneby*.

/.../

En vecka senare, den 5:e september 1799, /.../ beslutar man att sänka nivån i *Backa Kärn* genom att gräva en kanal norrut till sjön *Hån*. Bredberg hade beräknat att man totalt vinner omkring 560 tunnland jord och meddelar hur den kommer att fördela sig på omgivande hemman. I proportion härtill skall arbetsbördan fördelas.

/.../

F. Brårud; I. Backa; H. Gunnarsby; K. Norra Borgeby; S. Rödmosse.
Vattenytorna, i norr Hån och i söder Backatjärn, är numera helt torrlagda.

Utdikningen ger 556 tunnland varav Gunnarsby 11 tunnland.

/.../

Initiativ togs 1841 till uttappandet af sjöarne Björken, Håen och Backkärnet, således torrläggning av hela sjösystemet vilket beräknades ge omkring 400 tunnland⁷.

När man 25 år senare återigen ger sig på detta sjösystem har Björkefors Bruk för länge sedan gått i konkurs. Löjtnant Gullström på Björbyholm satsar en förmögenhet (40 000 har nämnts) på utdikning av Hån och sänkning av Björken /...⁸, se också bilaga C /.

⁷ Stoppades p.g.a att Björkefors Bruk begärde 25 000 Rdr Banco i skadestånd - det ansågs vara för dyrt.

⁸ I Gunnarsby var det Nils Jonsson och Lars Ersson som fick mer åker och äng genom sänkningen av Björken. /OB v. 0.3 per måndag den 24 augusti 2015

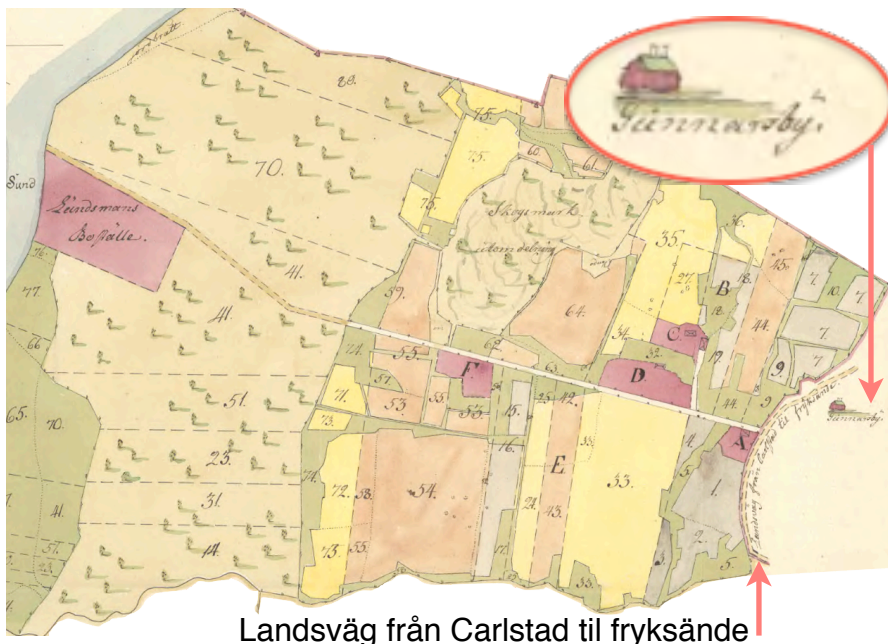

Karta över den jord som vunnits genom sänkning av sjöarna Björken och Hån. Upprättad år 1869. 1914 är det dags igen. Nu är det riksdagsman Alfred Persson som går i spetsen och den 27 augusti samma år *har Kongl. M:t beviljat ett lån av 31 180 kronor till sänkning av sjön Björken m.m. för torrläggning av flere byar och gårdar i Sunne socken.* Denna sista åverkan torde vara dödsstöten åt den lilla vackra sjön. Vattengenomströmningen är nu så dålig, att sjön snart blir helt igenväxt om inga motåtgärder vidtagas.

Kartläggning 1779

I Gunnarsby har ingen kartläggning skett mellan 1645 och 1828, då påbudet om laga skifte tvingade fram en sådan. Kartan från 1645 visar endast en gård (*Där Öst*), men från mitten av 1600-talet finns åtminstone två, *Herrgården* och *Tingsgården*.

Gunnarsby herrgård fungerar tydligen som *filial* till Gylleby. En av gamle Gyllenspetz döttrar t.ex. ingår äktenskap med patron Hervegh och bosätter sig i Gunnarsby och 1748 flyttar nygifte fänriken Per Gustaf Gyllenspetz in. Det råder delade meningar om var herrgården låg. På Svinebergskartan 1779 har emellertid kartritaren även ritat in några gårdar strax utanför Svineberg, bl.a. Gunnarsby herrgård. Den är placerad 220 alnar (c:a 130 meter) från Svinebergsgatan och 80 alnar (c:a 45 meter) öster om Svinebergsgården. Där finns nu *Lindo*. Backen söderifrån kallades i äldre tider Avrättsbacken och krönet - nuvarande allmanningen - Galgbacken. Karl Hultman har berättat att hans mormor Kajsa en gång i sin tidiga barndom bevittnat utmätandet av 20 *spö* på denna plats. Namnet Herrgårdsbacken torde vara ett försök att förbättra platsens status.

Landsväg från Carlstad til fryksände

Tingsstället och gästgiveri

Där Öst tycks fungera som tingsställe redan i början av 1500-talet. Fernow skrev: *Herr Nils i Sund, hederlig man, 1515 var då på tinget, som Torbjörn Oddson höll i Gunnarsby*. Under 1630-50-talen ambulerar tinget mellan ett 20-tal olika platser i Fryksdals härad, men kom sedan allt oftare till länsman Vermes egendomar i Svineberg/Gunnarsby för att 1676 bli stadigvarande i Gunnarsby. Under några få år i början av 1700-talet höll man vartannat ting hos länsman Schagerberg på Björserud och från 1798 endast vårting i Gunnarsby. Vårtinget 1830 är det sista /.../.

Tingshuset, Gunnarsby.
Numera privatbostad. Sunne Gunnarsby 1:45.

Foto 1998-03-10 Ylva Blank, Olinska stiftelsen.

Fryksdalen är stort, någon måste ju med nödvändighet härbärgera de långväga tingsbesökarna och förse dem med mat. Om det kungliga påbudet 1561 att inrätta gästgiverier resulterade i någonting i Gunnarsby är ovisst. Den första påvisbara åtgärden är, när 1639 års höstting i Gunnarsby tillsätter *Giästgiffuare För Sundh S. Bängt i Askerudh* (= nämndeman Bengt Olofsson). Att ett gästgiveri därmed skulle ha hamnat i Askerud får anses uteslutet, då landsvägen vid den här tiden går mot nordost från Gunnarsby till bron i N. Såneby, vilket placerar Askerud vid sidan av allfarvägen.

Redan 1645 (Arfwidsson) tycks vägen mellan Gunnarsby och kyrkan och gamla Sundsbron i Åmbergsbackens förlängning vara i relativt hyggligt skick. Den bekanta Gyllenii Dagbok vittnar: juli 1663 *töffvade vij från middaghen uth på afftonen, och sedhan wäster öffver siön til Byyn...*, januari 1664 *töffvade vij hooss Länzmannen Håkon Månsson*, april 1665 *til Gunnersbyn til nat-ten*.

Sedan länge finns häradsfängelset i Gunnarsby och 1676 blir Gunnarsby stadigvarande tingsställe för Fryksdals övre och nedre tingsslag. Då, om inte förr, bör både övernattning och bespisning vara en absolut nödvändighet. Vid hösttinget 1695 talas om *den Skiuttz som kommer emällan dässe gästgifwaregårdar Gunnarsby i Kijhlen (Kil) och Gunnarsby i Frykzdahlen*.

Hösttinget 1697 publicerar förbud att sälja öl och brännvin i Gunnarsby under pågående ting, enär *dher af ett oregerligt lefwerne och fyllerij förorsakas*. Av följande varting framgår att förbudet utsträckts att även omfatta Svineberg och att därför *en dhel tagit sigh före att föra Öhl till Arneby*. Nu blir det även förbud i Arneby *wijdh samma wijte 40 mk Smt⁹*.

1706 är Sånebybron i mycket dåligt skick och häradsrätten ser sig föranlåten att sätta ett vite av 20 mk Smt för den som inte håller sin brodel i stånd *efter som wägen der öf är mycket nödig för dhe resande både til Tingz och för gästgifwaregårdens skull, som et långdt der ifrå belägen är*.

Det råder väl inget tvivel om att Gunnarsby är platsen för den första landsvägskrogon i Fryksdalen. Startåret är troligen 1639 och skjutsning förekommer 1695, i alla fall söderut. På 1730-talet förbättras vägar och byggs nya - bl.a. övre landsvägen i Ingmår - och i och med det är det säkert möjligt för gästgivaren i Gunnarsby att klara skjutshållningen åt alla håll.

Den äldsta bevarade skjutsindelningsslängden, som upptar Gunnarsby, är daterad 1764. Då utgår från Gunnarsby fyra skjutslinjer, till:

- Lövåsen, Öjenäs i Lysvik
- Svensbyn i Västra Ämtervik och Prästbol i Östra Ämtervik.

Vid 1800-talets början har man fem skjutslinjer, till:

- Lövåsen, Hälserud, S. Såneby
- Åsegård i Lysvik, Högberg i Östra Ämtervik.

Gunnarsby Gästgivargård är vid denna tid Fryksdalens största, åtminstone vad antalet disponibla hästar beträffar. Gästgivaren har visserligen bara två egna men reserverna Askerud, Norra Borgeby, Norra Såneby och Norra Arneby kan vi behov ställa upp med åtta vardera. men först måste gästgivaren se till att hållhästarna är upptagna. Dessa är omkring 150 och kommer från ehmanen i ett område som begränsas av Mellby/Gårdsjö i söder, S Borgeby/Östansbjörke i öster, Bäck/Ivarsbjörke i norr och Spelnäs/Ulfsby i väster (omkring 16x7 km).

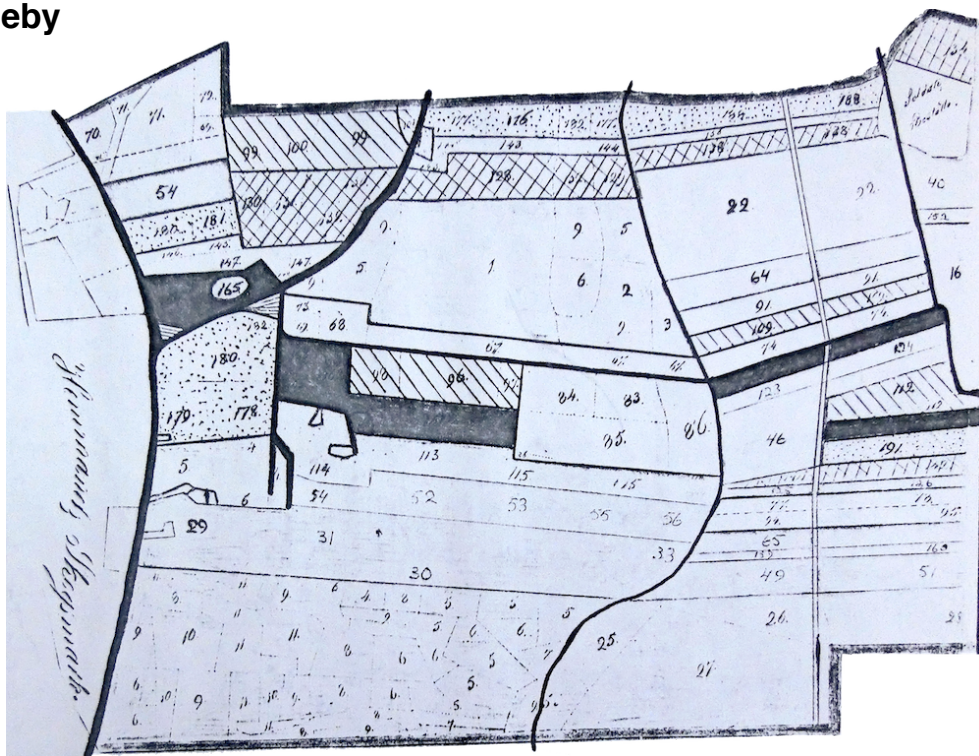
Hösttinget flyttar från Gunnarsby till Åmberg 1830, fartygstrafiken kommer igång på allvar på Fryken, socknens tyngdpunkt förskjuts mot *sundet* och skjutsandet vid Gunnarsby avtar mer och mer. 1859 lämnas skjutsningen på entreprenad och Skäggeberg *Gästis*, som öppnar 1867 nära marknadsplats, båtbygga och en gryende tätort, ger dödsstöten åt Gunnarsby Gästgivargård, som dras in 1871.

⁹ mk Smt = mark silvermynt /OB

Länsman Håkan Månsson Verner och hans ättlingar finns i Gunnarsby från 1600-talets mitt till åtminstone en bit in på 1800-talet, hans dotter Abelona Verner, hennes dotter Lisa, dennes son Erik (och Jan, präst i Sunne 1795) och sonson Jan.

Storskifte i Norra Borgeby 1818-21

Lars Jönsson i Gunnarsby äger 128-142 på kartan (rutig markering). Han fortsätter att äga ungefär samma mark även efter laga skiftet i Norra Borgeby 1839-41.

Laga skifte 1828-29

Vid laga skifte finns sex gårdar, varav fem är identiska med dagens. Den sjätte ligger intill och söder om vägen ner till *Där Öst* och den Westinska fastigheten saknas.

På kartan över laga skiftet betecknas sju ägoandelar A-G¹⁰:

Beteckning - smt skatt	Ägare	Inrösningsjord Areal/Uppsk.inneh.	Avrösningsjord Areal/Uppsk.inneh	Impediment
A - 80 öre	Lars Jönsson	16 tnl 29½ kpl 9 tnl 24,042 kpl	69 tnl 26 kpl 48 tnl 24,500 kpl	
B - 240 öre	Nils Nilsson	49 tnl 2½ kpl 29 tnl 7,894 kpl	214 tnl 10½ kpl 146 tnl 92,50 kpl	
C - 72 öre	Lars Petters	16 tnl 28 kpl 8 tnl 24,687 kpl	65 tnl 3½ kpl 43 tnl 28,250 kpl	
D - 240 öre	Erik Jansson	43 tnl 19 kpl 29 tnl 7,750 kpl	212 tnl 31¾ kpl 146 tnl 9,167 kpl	
E - 120 öre	Lars Olsson	19 tnl 2½ kpl 14 tnl 19,854 kpl	105 tnl 22 kpl 73 tnl 4,500 kpl	
F - 80 öre	Nils Olsson	16 tnl 20½ kpl 9 tnl 24,042 kpl	72 tnl 5¾ kpl 48 tnl 24,417 kpl	
G - 96 öre	Jonas Jonsson	21 tnl 23½ kpl 11 tnl 22,292 kpl	95 tnl 1½ kpl 58 tnl 16,584 kpl	

Se karta på nästa sida.

¹⁰ Arealer i tnl = tunnland och kpl=kappland. Ett gradtal användes för att beräkna *Uppskattning innehåll*. IOB v. 0.3 per måndag den 24 augusti 2015

I förhandlingarna de 22 oktober 1828 framträdde bruksförvaltaren Fredsberg som ombud för kommersrådet Björnberg och förevisade en karta över de ägor som numera tillhörde Annefors bruk. På denna fanns en betydande del av Gunnarsbys skogsmark, försålda av Otto Gyllenspets, 7/12-ägare i hemmanet. Skattemässigt motsvarad det 1/30-del utom 366 öre skatterätt för skogen öster om älven (Mansån) som övriga delägare sedermera sig avhänt. Fredberg bestridde på sin principals vägnar att Annefors skog skulle ingå i laga skiftet. Man enades att denna del skulle anses vara avsöndrad från Gunnarsby.

Den 31 oktober framträdde mågen Sven Persson till änkan Kjerstin Nilsdotter i N. Borgeby för att förevisa hennes köpebrev på Hagsättern på Gunnarsbyskogen. Fasta fanns från Fryksdals härads dombok 21/1 1758 §50. Sven Persson hävdade att sättern skulle vara orubbad som den förut varit. Gunnarsbys delägare hävdade att sättern skulle ingå i laga skiftet, och att lösen skulle erläggas för den. [cccsid 5](#)

https://etjanster.lantmateriet.se/historiskakartor/s/show.html?archive=REG&showmap=true&searchType=v&nbOfImages=33&sd_base=lm17&sd_ktun=0004dqtt&mdat=1298319323

Indelningsverket

Gunnarsby och Svineberg har inte kunnat återfinnas i Krigsarkivets rullor från 1684 och framåt. Troligen på grund av deras ursprungliga uppgifter som tingsgård och länsmansgård. En extra rotering 1877 upptar Gunnarsby tillsammans med Prästgården, Klockargården, Rottneros, Gylleby och Häljeby.

Emigration

Under åren 1861-1930 tar Amerika emot omkring en miljon svenskar, varav ungefär 6000 från Sunne församling. Av dessa är 498 Ingmåringar och därav 54 från Gunnarsby.

Lanthandeln

Handelsboden på Björbyholm förde en handelsjournal (finns i de Hedinska samlingarna i Sunne). Den innehåller många uppgifter som belyser livet i bygden - och hur man betalade för inköpta varor - kontant eller med ex. dagsverken.

Bland Gunnarsbykunder som vanligen köper dagligvaror som kaffe, socker, sirap, sill, salt, mjölk, tvål, metkrokar, tobak o. dyl. finner man:

- *Emtings Enka* får tydligen ej kredit till en början, men återkommer och storhandlar för 26 rdr och betalar kontant.

En annan kundkategori är köparna av brännvin från det Björbyholmska bränneriet:

- Lars Ersson "nämndeman och kyrkvärd" köper vid ett tillfälle 15 kannor brännvin för 15 rdr och löser en räkning på Per Ersson i Strandtorp på 23 rdr 32 sk. Som dellikvid *en räkning öfver inlöste domar vid Tingen* på 42 rdr 31 sk.

C. J. Tjeders lanthandel i N. Borgeby

Sintram heter den elake brukspatronen på Fors /.../ vars lust är att anstifta ont.

Sintram i Gösta Berlings saga, var i verkligheten Carl Johan Tjeder, brukspatron på Björkefors, född i Södra Finnskoga 1796. Var och när Tjeder öppnar sin lanthandel har inte kunnat fastställas, men den finns 1852 i gården Nolaté söder om vägskälet i N. Borgeby. När Tjeder avlider på hösten 1852, efterlämnar han i stort sett bara skulder och de följande två åren är lanthandeln registrerar som *C.J. Tjeders concursmassa*. Yngste sonen Carl Johannes lyckas få affären på fötter igen. Han och hans mor bor, enligt HFL, först i Gunnarsby och sedan (från 1853) i N. Sånneby, där han arrenderar ett jordbruk.

Skolan

/Här medtas förutom nödvändig bakgrundsteckning endast Gunnarsbyanknutna uppgifter ur Börje Stenslers berättelse om skolan. Det är över 60 maskinskrivna sidor med bilagor som inleds med Sunne sockens skolhistoria, sedan följer en detaljgenomgång av Norra Borgeby skolrote. Den känns mycket genomarbetad och rekommenderas. Finns i sin helhet i pärmen Arbetssexemplar, kapitlet Skolan/.

År 1842 utfärdades Folkskolestadgan, som slutgiltigt skulle avskaffa analfabetismen. Frågan hade stötts och blötts i 30 års tid och fastän stadgans bestämmelser för oss syns anspråkslösa, hade man i alla fall lagt grunden till något värdefullt. /.../ ett första trevande försök¹¹ gjordes på Björsholm 1817-18. För övrigt ålåg det klockaren att undervisa församlingens barn.

En av pådrivarna, den riksbekante historietecknaren Fil. Doktor och Professor Anders Fryxell, hävdade att *staten, som sörjer för utbildningen av kyrkliga och civila ämbetsmän, har samma skyldighet att sörja för den allmänna folkundervisningen och att folkskolan borde vara den gemensamma barndomsskolan för alla samhällsklasser*. Han lade redan 1823 (som lärare vid Maria Högre Elementarläroverk på Söder i Stockholm) fram ett förslag om obligatorisk skolplikt till 16 års ålder.

Att Anders Fryxell, när han tillträdde tjänsten som kyrkoherde i Sunne 1835, omedelbart skulle ta itu med undervisningen var därför självklart. /.../ En skolkassa inrättades 1842. Med ledning av inlutna inskrivningspenningar, 8 skilling per barn, och utbetalda lokalhyror, vågar man kanske dra slutsatsen att undervisningen började i följande hemman och ordning¹⁰:

1843	februari	- Gjutaregården	- 34 barn	inskrives	- lokalhyra	Rdr 6,24
	maj	- Ivarsbjörke	- 48	”-	- ”-	8,-
1844	maj	- Askerud	- 46	”-	- ”-	8,-
1845	maj	- N. Borgeby	- 32	”-	- ”-	4,36
	”	- Tjustersby	- 35	”-	- ”-	6,-

I ett särskilt detaljreglemente för socknens skolor ingick Gunnarsby i Andre Skolmästarens (Larsson) 3:e Läsekrets:

3:e läsekrets: Gunnarsby, Svineberg, N. Borgeby, Huseby, N. Soneby, Askerud, Edsbjörke, Hägerud och Björserud.

Läseterminerna på kretsarna blifva följande:

1 ^o	från d. 1sta	Februari till d.	10 Apr
2 ^o	från d. 14de	April till d.	22 Junii
3 ^o	från d. 1sta	Julii till d.	8 Sept
4 ^o	från d. 1te	September till d.	1 Dec

Läsekretsarna böra skiftesvis och i ordning begagna läseterminerna, så att den krets, som det ena året haft vintertermin, det nästa får vårtermin o.s.v.

Lars Ersson i Gunnarsby var nämndeman och skolvärd. I den senare egenskapen ställde han upp som borgensman 1883 för behovet att socknens skolkassa skulle klara behov föranlett av översyn av skolsalar och boställsrum. Wermlands Enskilda Bank ställer upp med ett lån på 6000 kronor, för vilket kyrkvärdarna Jan Persson i Skäggeberg och Lars Ersson i Gunnarsby *ikläda sig borgen såsom för egen skuld*. I maj 1884 är kassan tom, så borgenssumman måste ha förfallit. Skolkassan klarade inte den första amorteringen i banken, varför en ny växel utfärdas på 3 månader med hela skolrådet som borgensmän. Hos Kungl.Majt söks nu ett 10-årigt räntefritt lån på 10000 kronor.

¹¹ inom Ingmår med omkrets.

Indelningen av skolområden ändras allt eftersom i socknen, men den närmaste skolan till Gunnarsby förblir N. Borgeby skola. Norra Borgeby hemman i mitten av området Gunnarsby-Eds-björke-Björserud är naturligt centrum för områdets skola och i maj 1845 utbetalas Rdr 4,36 för skolhushyra. /.../

/.../

Föräldrarnas önskan att ha barnen i arbete och de långa och besvärliga skolvägarna orsakade stor frånvaro i skolan. Några exempel från skolrådsprotokollen:

Som Olof Forsberg från Gunnarsby visat den allra största försummelse i afseende på sina i skolåldern varande barns undervisning, har inte inställt dem i skolan trots att han haft fattigunderstöd för barnens skolgång, har inte inställt sig till sammanträdet och ämnar inte hörsamma Skolrådets kallelse, begär Skolrådet handräckning av Kongl. Befallningshafvande..

Lars Ersson i Gunnarsby skall uppmana fattigföreståndaren i N. Borgeby Fattigrote, att se till att Anders Forsbergs i Askerud dotter Maja-Kajsa inställes till skolgång i Norra Borgeby och att öfriga Forsbergs barn jämnare besöka skolan.

1863 när löjtnant Anders Nathanael Gullström kommer till Björbyholm och övertar ansvaret för områdets skolor, väljs dessutom tillsynsmän för varje rote, vars uppgift är att varje vecka hälsa på i skolan och se till att alla rotens skolpliktiga verkligen finns där. De fungerar vanligen i två år och följande mer eller mindre välkända namn figurerar¹²:

Lars Ersson, Lars Dahlström, Anders Jonasson, Erik Jansson.

Från 1880 var småskolan hänvisad till tillfälliga lokaler än här och än där i skolroten till februari 1883 då:

M.F. Naucclér erbjuder i hans bostad i Huseby rum för Småskolan mot villkor att församlingen bekostar nödvändiga reparationer å skolrum och i öfrigt betalar den hyra skolrådet sjelf bestämmer. Beslöts att antaga de af Naucclér erbjudna rum ... Skolrådsledamoten Lars Ericsson i Gunnarsby uppdrops att å församlingens bekostnad på lämpligt sätt låta reparera skolrum i Naucclérs bostad i Huseby, så att hinder för skolan icke måtte uppstå.

En ganska komplett serie skolkort från Norra Borgeby skola finns bevarade, det äldsta från år 1901. Skolkort ska ha tagits av en kringvandrande fotograf redan år 1896.

¹² Enbart Gunnarsbynamnen är upptagna här. /OB

*Skolkort 1904. Mellersta raden fr. v. nr 14: Anna Johansson fr Gunnarsby.
Lärarinnan i mitten på första raden var Signe Eriksson.*

1965 upphör den undervisning som pågått i Norra Borgeby i 120 år. Barnen går sedan i skolan i Sunne.

ANDRA UPPGIFTER - GUNNARSBY

Olof Ånskog om Gunnarsby

En av de fem männen i mantal där 1622 hette Lars. En annan var soldat. År 1641 fanns en krigsfolksdräng där som hette Per Larsson. Kanske är detta Kjerstins far och bror? Eftersom sonen Johan Björnsson föddes i Södra Borgeby 1621 bodde väl familjen där vid den tiden. Sedan måste åtminstone Björn ha kommit till Åleby, eftersom han kom därifrån till *Gunnarsby* (enligt Arnstberg). Dit återkom även Kjerstin, kanske vid den tiden. Sonen tycks ju ha blivit kvar i Södra Borgeby, eftersom han har fyra barn födda där åren runt 1650 och även anges vara från Borgeby i domboken 1685. (Han var svåger till Halvard i Askersby.)

Utdrag från skylt om Hedåsen, vid Dolpastigen norr om Annefors

/.../ År 1672 döms finnarna Hans Andersson och Sigfrid i Hedåsen för olaga falla på Lakeskogen. Denne Hans är far till Hans Hansson som år 1675 gifte sig med Ingeborg Eriksdotter från Tjustersby. En av Hanssons söner hette Håkan och han gifte sig 1705 med Karin Nilsson från Sätter. En av Håkans söner hette Håkan och gifte sig 1744 med Marit Gustafsdotter från Arnstorp. En av deras sju barn Gertrud, född år 1770, blev gift och bosatt med Olof Jönsson i Lill-Enstorp, på *Gunnarsbyskogen*. Hennes äldre syster Kerstin, född år 1760, blev gift med Per Andersson i Östra Dolptorpet. Sannolikt kom Kerstin med familj att bruka de marker hennes farfars farfar Hans tillsammans med Sigfrid, med stor svett och möda vunnit ur urskogen.

HÄRADS RÄTTSDOMAR - GUNNARSBY

Häradsrättsdomarna ger en chans att söka anor för tiden innan kyrkoböckerna börjat skrivas. De är så klart mest inriktade på tvistemål, jordbyten och domar, men ger ändå en tidsbild av livet i hemmanet.

Stämning för utebliven tjänstehjonslön 1855

/I Sunne-Bygda nr 13 2003, årsskrift för Sunne Hembygdsförening och jubileumsskrift vid 80-årsjubileet, finns på sid 26-27 en berättelse av Arne Linnarud angående pigan Maria Larsdotter i Gunnarsby. Linnaruds berättelse baserat på tingrättsprotokollet [HRD-Fryks-Ne 1855vt] finns att läsa i bilaga B. Här Arne Linnarud om personerna i tingsrättsprotokollet/.

Pigan (= ogift kvinna) Maria Larsdotter i Gunnarsby. I husförhörslängden för Gunnarsby finns vid tiden för nämnda tingssak bara två ogifta Maria Larsdotter, den ena *1846-11-07 i Svineberg och den andra *1814-03-01 i Torsby, Sunne.

Att ett barn på 8 år anförtroddes vallning av kreatur torde inte ha varit alltför ovanligt. Maria Larsdotter uppträdde själv som målsägande och det måste däremot anses uteslutet för ett barn.

Därför kan man nog reservationslöst förbigå Maria *1846. Den Maria Larsdotter som omnämns i tingsprotokollet och som jag valt att följa bör vara Maria *1814.

Maria Larsdotter *1814-03-01 i Torsby, d.t. inhyses Lars Olsson o.h.h. Karin Olsdotter. Maria står i början av 1850-talet i Gunnarsby som *lösdrivare*. Hon föder 1851-08-21 ett u.ä. barn som emellertid dör redan 1853-02-04. Maria blir kvar i Gunnarsby till 1857 då hon flyttar till Svineberg.

Däriifrån — N Arneby 1858 — Östanås 1859 (hos brodern Lars Larsson *1822-05-22 i Torsby) — Gylleby 1860 — Angersby 1861 — Östanås 1863 — Angersby 1865 — N Borgeby 1873.

Maria gifter sig 1875-11-04 med änklungen backstugesittaren Nils Håkansson i Östanbjörke. Nils Håkansson *1811-08-28 i Sunne, †1888-09-24 i Östanbjörke. Makarna bosatta i Dalen, Östanbjörke. Maria Larsdotter avled 1897-05-09. Jan Pettersson som i tingsprotokollet benämns *rättare* står i husförhörslängden för Svineberg som *dagkarl*, en inte obetydlig social klasskillnad.

Dråpet i Karsbol 1892

/Hemmansägaren i Gunnarsby Lars Magnus Larsson dömdes 1893-01-30 för dråp till straffarbete i 4 år och 6 månader, senare nedsatt till 2 år och 6 mån. Frigiven den 17/7 1895 efter avtjänat straff i Centralfängelset i Malmö, dit han ankom 7/9 93. Källor: [HRD-Fryks 1893#73] och [Sunne AI:75 (1891-1895) Bild 371 / sid 361].

Lars Magnus Larsson var son till nämndemannen och kyrkvärden Lars Eriksson i Gunnarsby. Sonen tog över gården på 1880-talet och var då gift sedan 1876 med Karolina Jansdotter, dotter till Jan Persson i Karsbol. Karolinas bröder Per Jansson och Axel Jansson Carlbäck (?) är nämnda i rättegångsprotokollet. Åklagaren, Kronolänsman Johan Dalgren, påvisade med stöd av flera vittnen att Lars Magnus Larsson ofta uppträdde våldsamt och *var svår till humöret* då han var *överlastad*. Dessutom kom han sällan ihåg något av det han gjort vid de tillfällena. I nyktert tillstånd var han enligt vittnen *en beskedlig man*.

Vittnet hustru Kristina Nordlund i N Arneby, berättade: *att numera avlidne Per Olsson vid ett tillfälle under sistlidet års höst i oktober eller november månad varit i vittnets hem och sytt kläder och därvid bland annat omtalat att han av andra personer hör att Lars Magnus Larsson skulle vara ond på Per Olsson och giva honom stryk ... och vidare sagt att han inte kunde tänka sig annan orsak därtill än att Per Olsson vid ett tillfälle nekat att sy kläder åt Lars Magnus Larsson...*

Vittnet Karolina Lindqvist från Östanbjörke, piga hos Lars Magnus Larssons svåger Per Jansson i Karsbol, berättade: *att vittnet den 20 november ... besökt Carlbäckes bostad ... mellan klcko-kan elva och tolv på dagen; att Lars Magnus Larsson och Per Olsson då stått på golvet i Carlbäckes kök, hållande varandra i armarna och hade Per Olsson "kommit ikull" och därvid fallit bak-*

länges, men vittnet såg inte vad eller vem som orsakat detta... hon var en fjärdedels timme i köket, därunder Emilia Persdotter även uppehållit sig i köket...

Åklagaren kallade nu in Emilia Persdotter, piga hos Axel och Anna Charlotta Carlbäck. Vittnet kunde först inte yttra ett ord utan endast grät och skälvde våldsamt i hela kroppen. ... då hon på fråga förklarade sig vara mycket rädd blev Lars Magnus Larsson på tillsägelse ur tingssalen avlägsnad, varefter Emilia Persdotter efter en stunds förlopp hämtade sig från sin rörelse samt berättade att hon kunde med säkerhet intyga att Lars Magnus Larsson fattat tag uti Per Olssons rockkrage samt "slängt" Per Olsson häftigt emot fyren, därvid denne kommit med vänstra sidan emot kanten av fyren samt därefter fallit ned på golvet; att Lars Magnus Larsson "med häftighet" slängt Per Olsson i köksgolvet... Under gråt erkände Emilia Persdotter att hon förut talat osanning inför rätten samt uppgav att hon därtill blivit förledd av den tilltalades svåger Per Jansson i Karsbol, vilken vid besök den 9 december ... hos Carlbäcks tillsagt Emilia Persdotter att tiga vid tinget ...

Vidare uppgav Emilia Persdotter ... att klockan varit två eller halv tre efter middagen då Per Olsson blivit slagen i fyren, omedelbart varefter Per Olsson jämrande sig gått upp från golvet och gått ut; ... ; att Lars Magnus Larsson vid tillfället varit mycket berusad och att någon annan än Lars Magnus Larsson icke vid tillfället misshandlade Per Olsson...

Lars Magnus Larsson fick nu åter företräde. Och sedan han fått del av vad Emilia Persdotter nu berättat, förklarade han att han icke hade någon anledning betvivla sanningsenligheten av Emilia Persdotters uppgifter, men påstod Lars Magnus Larsson fortfarande att han till följd av sitt överlastade tillstånd ... icke kunde erinra sig något av vad som då tilldragit sig och sålunda icke heller om han slagit Per Olsson i fyren.

/.../

Vittnet arbetaren Per Svensson i Edsbjörkesäter, berättade: att han den 20 november ... å strax efter klockan tre på eftermiddagen å landsvägen mött Per Olsson, vilken med ena handen hållit sig för vänstra sidan samt klagat över att det gjorde "mycket ont" i sidan; att vittnet på Per Olssons uppmaning att vara honom följaktig hem vänt om och "sakta" gått vägen framåt ...; att Per Olsson icke talat något om ifrågandevarande våld utan endast att han väl varit "full" många gånger förut men aldrig så illamående som vid tillfället i fråga...

Åklagaren sammanfattade sin bevisning och sitt förslag till bestraffning av Lars Magnus Larsson. Den tilltalade yttrade:

- ... att han vid tillfället i fråga varit av starka drycker så berusad att han icke kunde erinra sig vad som sig då tilldragit;*
- att han icke hade anledning att bestrida åklagarens uppgift att /han/ i överlastat tillstånd uppträtt å allmänna landsvägen;*
- att han då han icke mindes något från tilldragelsen, icke kunde eller ville bestrida att därvid så tillgått som de i målet avhörda personerna berättat;*
- ... att han icke kunde anses hava förövat våldet uppsåtligen utan att "det hela endast vore en olycka";*
- att han icke var "ond" på Per Olsson utan alltid liksom vid ifrågavarande tillfälle "velat Per Olsson gott";*
- samt att han därest han kunde dömas till straff för våldet, han icke hade något emot att betala de ersättningar som åklagaren yrkat att Lars Magnus Larsson skulle förpliktigas utgiva.*

Per Olssons änka Katarina Persdotter förmälte:

- ... att Per Olsson lördagen innan han dog yttrat "... men Magnus hjälper dig nog";*
- samt att hon yrkade att av Lars Magnus Larsson bekomma underhåll åt sig och sina oförsörjda söner med tillsammans en krona om dagen tills de kunde själva försörja sig;*

I nämnden upplystes att Katarina Persdotter och hennes söner alldeles saknade medel. Lars Magnus Larsson ansåg: att det av änkan ... fordrade underhållet var allför högt, samt yrkade att därest /han/ befundes skyldig till våldet i fråga, han själv skulle få taga änkans söner till sig och

ombesörja deras uppfostran. På det bestämdaste bestred Katarina Persdotter att häradsrätten biföll detta...

I tingsrättens utslag fastslogs händelseförloppet. Lars Magnus Larsson dömdes till straffarbete i fyra år och sex månader samt att för fylleri böta femton kronor till kronan. Han förpliktigades också betala underhåll till Per Olssons änka under hennes återstående livstid med etthundra kronor årligen och även att till två söner betala sjuttiofem kronor årligen till de fyllt femton år. Samt att betala de räkningar som rätten haft till provinsialläkaren och till vittnenas och hörda personers kostnader.

HÄRADS RÄTTSDOMAR - GUNNARSBY 1621-1740 ②

/Avskrifter av Gunnar Almqvists sammanfattande transkriptioner av häradsrättsdomar från "Fryksdals härads domböcker". (N) vid ett platsnamn indikerar ett dubblett platsnamn i en annan socken¹³. /

- [HRD-Fryks 1621]
 - Anders Skomakare har en dag kommit drucken från Ingeborg i Borgeby till Per i Maggeby och med en yxa som han tagit i Jons ib stuga hotat Per till livet. Per har flytt och klagat för länsmannen och söndagen därefter har han för att få tag på denne gått till *Gunnarsby*. Där har man hållit bröllop och Anders har bråkat vid kalaset. När Jon i Tonebytorp jämte sin son Jon och Björn i Hån gått ifrån gästabudet, har Anders följt efter dem och kommit i träta med Jon, varefter han i ilska drämt sin bössa i bakhuvudet på sonen Jon, som genast avlidit. Anders har rymt till skogs och målet uppskjutes till man fått rätt på honom. [HRD-Fryks 1621#3]
- [HRD-Fryks 1623]
 - Olof i Björke bötar 40 mk för lönskaläge med änkan Kerstin Håkansdotter i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1623#2]
- [HRD-Fryks 1632vt]
 - Sillegårdsborna tvistar med åborna i Aplung om rågång. Vittnena Lars i *Gunnarsby* och Måns i Prästbol, båda ålderstigna män, deklarerar, att varken Håkan i Aplung eller hans föräldrar varit de första att bruka på tvisteplatsen utan att denna underliggjer urminnes hävd. [HRD-Fryks 1632vt#9]
- [HRD-Fryks 1634ht]
 - Erik Larsson i *Gunnarsby* bötar för domkval, eftersom det skogsområde han besvärar sig om tidigare frändömts honom. [HRD-Fryks 1634ht#38]
- [HRD-Fryks 1636ht]
 - Erik Larsson i *Gunnarsby* har instämt hammarsmeden Hans för att denne i olaga tid tagit ifrån honom en häst han haft till foders. Hans säger sig ha köpt hästen av Gustaf Börjesson och fått lov att hämta den när han ville. Målet uppskjutes. [HRD-Fryks 1636ht#4]
- [HRD-Fryks 1648ht]
 - Efter husesyn på Åleby, förrättad av länsmannen Nils Botolfsson i Svineberg jämte Bengt Svensson (!) i Stavik, Olof Nilsson i By och Jon Jönsson i Tjustersby, ålägges de som förut åbott hemmanet att uppbygga följande: Björn Bryngelsson i *Gunnarsby* ett fähus, Olof Larsson i Borgeby en källare, Per Persson i Östanås en lada och ett fähus. Vad fattas bör Per Bengtsson Snickare, som nu flyttat dit, själv bygga. [HRD-Fryks 1648ht#13]
- [HRD-Fryks 1652vt]
 - Lars Andersson och Björn Bryngelsson i *Gunnarsby* avtalar, att fastän Lars är broderbarn och Björn systerbarn till dem som sålt sina lotter ib, skall de äga hälften var i

¹³ F = Fryksende. L = Lysvik. VE = Västra Emtervik, ÖE = Östra Emtervik.

hemmanet. Björn har löst 5/7 och Lars 2/7. Lars lämnar Björn 5 2/3 rd och kommer då till 1/3 i hemmanet. Resten för halvp parten betalar han när han får råd. [HRD-Fryks 1652vt#21]

- Uppbud 1. gången: *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1652vt#46]
- [HRD-Fryks 1654vt]
 - Uppbjudes 1. gången: 1/4 i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1654vt#43]
- [HRD-Fryks 1655vt]
 - Fasta för Johan Björnssons i Borgeby moder Kerstin Larsdotter och Lars Larsson ib på vardera 1/9 ib. Kerstin har köpt av Mats Matsson i Kårrud hans arvslott för 7 rd, av Jakob i Åsen hans hustrus lott för 6 rd samt ärvt efter sin fader. Lars har köpt av Sven Camén sin systers Estrid Larsdotters till honom pantsatta lott för en ox och köpt av Elin Nilsson i Skacksjö hennes del för 1 fat järn samt betalat Olof Jönsson i *Gunnarsby* 3 fat järn, som denne tidigare utlagt på Lars och hans systers ("syskons" i renov. domb.) arvslott i Borgeby. [HRD-Fryks 1655vt#20]
- [HRD-Fryks 1662vt]
 - *Gunnarsby*, Tjustersby och Torsby skall få delning i skog och mark. [HRD-Fryks 1662vt#16]
 - Uppbjudes 1. gången: 1/2 i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1662vt#23]
- [HRD-Fryks 1662ht]
 - Beviljas syn på intagor mellan *Gunnarsby* och Svineberg. [HRD-Fryks 1662ht#39]
- [HRD-Fryks 1663ht]
 - Löjtnanten Per Bengtsson i Åleby vill ha mera skog mellan Emtan och Ålebytegen vid Ransjön. Gullsby och Borgeby i söder och Tjustersby, Torsby och *Gunnarsby* i norr har dock sina skogar däremellan, och skiljedomen vid 1655ht#14 kan rätten ej ändra. [HRD-Fryks 1663ht#24]
- [HRD-Fryks 1664vt]
 - Mellan S. Borgeby, Tjustersby, *Gunnarsby* och Torsby skall rösas enligt avsagd dom. [HRD-Fryks 1664vt#23]
 - Löjtnanten Per Bengtsson Snickare i Åleby kräver av länsmannen Håkan Månsson Werner 23 1/2 rd, som han har att fordra av dennes styvson sal. Bengt Nilsson Bergenheim. Håkan har dock betalat styvsonen för vad han ägt men ålägges att uppvisa arvs-kiftesinstrumentet. [HRD-Fryks 1664vt#29]
 - Lucia Kristoffersdotters son Erik Jönsson är berättigad till 20 rd för sin sal. faders brorslott i *Gunnarsby* men skall därav ge Per Jonsson och hans hustru Kerstin Eriksdotter 2 rd för vad de kostat på hans moder. [HRD-Fryks 1664vt#39]
 - Nämnden har förrättat syn i tvist mellan *Gunnarsby* och N. Borgeby i närvaro av för *Gunnarsby* Håkan Månsson Werner, Pål Håkansson och Per Larsson och för N. Borgeby Simon Arvidsson (Ivarsson i renov. domb.), Bengt Jonsson, Bryngel Månsson, Anders Persson, Olof Persson och Nils Håkansson. [HRD-Fryks 1664vt#53]
 - Håkan Månsson Werner äger 1/2 *Gunnarsby*. Han har
 - 1/ tillbytt sig av Lars Andersson och hans hustru Ingeborg Björnsdotter ib dels den köpejord som Lars löst för sina jordpengar från S. Åmberg, dels Ingeborgs arvejord, inalles 1/4 i *Gunnarsby* på en brorsdel när, till ett värde av 55 rd, för vilket Håkan lämnat dem förutom 15 1/4 rd i pengar 1/4 i Edsbjörke på 1/2 femtedel när, vilken jord Håkan köpt av Per Bengtsson i N. Näs för 40 rd;
 - 2/ för 15 rd köpt av Nils Olofsson i Fölsvik en brorsdel i samma 1/4 i *Gunnarsby*, som Nils dels ärvt genom sin hustru Karin Eriksdotter, dels löst från hennes systrar Olug i Tjustersby och Ingeborg i Knutserud och som var deras arv efter fadern Erik Larsson i *Gunnarsby*;
 - 3/ tillbytt sig av Håkan Håkansson i Svineberg, målsman för sitt dotterbarn, dess fäderne 1/3 i den andra 1/4-en i *Gunnarsby*, vartill modern Marit Håkansdotter och

styvfadern Håkan Nilsson samtyckt, varför Håkan Werner lämnat 1/4 i Esbjörke, som han för 50 rd köpt av Bengt Matsson i Solberg, varjämte Håkan Håkansson betalat i mellangift 25 rd, varav 20 rd tagits hos Per i Bräck, som resterande knekt-lega till hans måg Jöns Larsson;

- 4/ för 28 rd köpt av Per Jonsson i Östmansby och Lucia Kristoffersdotter i Berga (VE) 1/3 av samma 1/4 i *Gunnarsby*, varav Pers hustru ägt 1/3 som arv och Lucias barn 2/3 som arv, varvid Lucia lovat sina barn vederlag av hennes jord i Berga;
- 5/ köpt av Gertrud Larsdotter i S. Västerrottna hennes arve- och testamentsjord 1/3 av samma 1/4 i *Gunnarsby* för 25 rd, för vilka pengar Gertrud köpt jord i S. Västerrottna hos sin svärfader Nils Nilsson.

[HRD-Fryks 1664vt#54]

- [HRD-Fryks 1664ht]
 - Beviljas syn på ägoskillnaden mellan å ena sidan Tjustersby, *Gunnarsby*, Torsby och Gjutaregården och å andra Åleby och S. Borgeby. [HRD-Fryks 1664ht#38]
- [HRD-Fryks 1665vt]
 - Lucia Kristoffersdotters son Erik Jönsson är berättigad till 20 rd för sin sal. faders brorslott i *Gunnarsby* men skall därav ge Per Jonsson och hans hustru Kerstin Eriksdotter 2 rd för vad de kostat på hans moder. Håkan Månsson Werner försäkrar under ed, att inget finns kvar av lösöret efter hans avi. hustru Abbelona. [HRD-Fryks 1665vt#mn] [Kolla upp "mn" vad där stod. Kanske en annan version - och därmed #21? Till Brårud!](#)
 - Håkan Månsson Werner försäkrar under ed, att inget finns kvar av lösöret efter hans avl. hustru Abbelona. Han frisäges för löjtnanten Per Bengtssons i Åleby fordran enligt skuldsedel av sal. Bengt Nilsson. [HRD-Fryks 1665vt#21] [Till Brårud?](#)
- [HRD-Fryks 1666vt]
 - Vid undersökning har nämnden funnit Måns Nilssons och Olof Erikssons i Öjenäs beskyllning mot länsmannen Håkan Månsson Werner om mutor vid en syneförrättning obefogad, varför han frias från misstanken. Måns och Olof bötfälls. [HRD-Fryks 1666vt#47]
- [HRD-Fryks 1666ht]
 - Bryngel Jönsson i Svineberg och Per Jönsson i Brårud ålägges att om de vill såsom rätta bördsmän hindra Håkan Månsson från att komma in på Svineberg ersätta honom för vad han utlagt. [HRD-Fryks 1666ht#29]
 - Ingrid Persdotter i *Gunnarsby*, som förlupit sin tjänst hos Jöns Svensson i Ulvsby, skall återlämna städsel och lega samt betala honom en årslön. [HRD-Fryks 1666ht#36]
- [HRD-Fryks 1667vt]
 - Länsmannen Håkan Månsson Werner har 1667 fullmakt att vara skogsvaktare i Fryksdalen och Älvdalen. [HRD-Fryks 1667vt#19]
 - Beviljas syn mellan Gjutaregården och Torsby samt mellan Torsby och *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1667vt#29]
 - Hustrun Karin Olofsdotter och Per Ivarsson för sin hustru Ingjel Jönsdotter i Spelnäs samt Per Jönsson i Brårud vill med 20 rd utlösa länsmannen Håkan Månsson i *Gunnarsby* från Svineberg. Håkan bestrider, eftersom han utlagt mera, vilket han skall bevisa på nästa ting. [HRD-Fryks 1667vt#33]
- [HRD-Fryks 1667ht]
 - Håkan Månsson Werner begär frejdebevis för sin styvson Erik Nilsson Bergenhem, som 1666 rest till Stockholm för att lära till skraddare Nämnden intygar att Erik är son till länsmannen Nils Botolfsson och hans hustru Abbelona Olofsdotter. [HRD-Fryks 1667ht#25]
 - Håkan Månsson Werner begär häradsbevis om sal. Anders Crabats arvingars frälsehemman *Gunnarsby*, el. sitt eget skattehemman, som han äger till hälften. Nämnden

intygar dels att gården vid Håkans tillträde varit svårt nedsliten, dels också att *Gunnarsby* sitter trångt i fråga om utägor. [HRD-Fryks 1667ht#27]

- [HRD-Fryks 1668vt]
 - Per Andersson i Bräckan ålägges att till länsmannen betala de 16 rd som resterar på knektlegan till Jöns Larssons barn i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1668vt#32]
 - Uppbjudes 1. gången: 1/4 i *Gunnarsby* av Per Larsson. [HRD-Fryks 1668vt#67]
- [HRD-Fryks 1669vt]
 - Håkan Månsson Werner har av sin tjänstepiga Karin Eriksdotter frånstulits bl. a. penningar, vilka omhändertagits av hustru Elin i Svineberg. Karin har även tubbats till stöld av huskvinnan i Torsby Ingeborg Månsdotter. Denna bötfälls för bodräkt, men målet mot Karin uppskjutes. [HRD-Fryks 1669vt#20]
- [HRD-Fryks 1669ht]
 - Företas undersökning om avl. kaptenen Anders Nilsson Crabats donationshemman N. Arneby, Bräckan, Mellby, Kymmen, Långenäs och *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1669ht#1]
 - Olof Persson i Tjustersby tillhålls att ej förfördela någon granne. Nämnden skall besiktiga vad han huggit på Tjustersby, *Gunnarsby* och Torsbys samhävd utan lov. [HRD-Fryks 1669ht#27]
 - Åborna i Torsby förelägges att ersätta skada på *Gunnarsbys* rågbråte i samskogen. [HRD-Fryks 1669ht#37]
- [HRD-Fryks 1670vt]
 - Intygas att länsmannen Håkan Månsson Werner varit utsatt för eldsvåda i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1670vt#41]
 - Per Persson i Torsby pliktar 40 mk för att han tillsammans med grannarna Erik och Jöns Olofssöner utan orsak anklagat länsmannen Håkan Månsson inför landshövdingen, "så att han råkat i stort misshag hos hans nåde". Erik och Jöns har förnekat att de underskrivit klagoskriften, men kan Per bevisa, att de varit med om den, skall de hjälpa honom att gälda böterna. [HRD-Fryks 1670vt#42]
 - Med kung. resolution 1660 och tingsutslag 1662vt#16 bestyrkes att *Gunnarsby* sedan gammalt har samskog med Tjustersby och Torsby. [HRD-Fryks 1670vt#43]
- [HRD-Fryks 1670ht]
 - Håkan Månsson i *Gunnarsby* har med grannarna Håkan Håkansson och Nils Björnsson i Svineberg, där länsmannen äger 1/3 och de senare 2/3, förlikts om ängen Myre. [HRD-Fryks 1670ht#26]
 - Fasta för Håkan Månsson Werner i *Gunnarsby*, regementsgevaldigern Måns Eriksson i N. Gunnerudstorp och sergeanten Per Arvidsson i Visteberg på ett åkerstycke och en äng på Vistebergs ägor, som de 1667 köpt av hustru Marit Bengtsdotter i Visterud och som hon dels ärvt, dels tillbytt sig av sin moder sal. Sigrid Persdotter för sin arvejord i Visterud. Köparna har betalat Marits skulder: Till Måns Mariæstadius 1 rd, till länsmannen för sakören 4 2/3 rd, till Per i Gersviken 11 rd, Johan i Hällekil 5 rd, Nils och Håkan i Åmberg 2 1/2 rd, Jon i Skersby 4 d kmt och till Marit själv 8 1/3 rd, inalles 33 rd 18 öre smt. [HRD-Fryks 1670ht#49] [Finns något för Olof Eriksson Vistberg i detta?](#)
- [HRD-Fryks 1671vt]
 - Uppvisas överenskommelse av år 1670 rörande gränsen mellan *Gunnarsby* och Torsby. För *Gunnarsby* har svarat Håkan Månsson, Pål Håkansson och Erik Jonsson och för Torsby Per Persson, Jon Håkansson, Per Eriksson, Erik Olofsson, soldaten Lars Olofsson, Bryngel Persson och Kilbo-Lars Olofsson. [HRD-Fryks 1671vt#35]
 - Man noterar att länsmannen "inrättat vackre hus och logementer, tienlige till tingshållningen med wad flere accomodementer dertill höra; dy höll nämnden både tienligit och rådeligit att tingen framgent dersammastädes blifwa håldne". [HRD-Fryks 1671vt#46]

- [HRD-Fryks 1671ht]
 - Per i Gjutaregården och hans grannar ib bötfälls för intrång på *Gunnarsbys* ägor. [HRD-Fryks 1671ht#39]
- [HRD-Fryks 1672ht]
 - Nämnden har medlat i N. Arneby mellan dess ägare, på östra tredingen Håkan Månsson Werner och Per Persson, på södra tredingen Nils Persson för sin hustru Karin Eriksdotter och hennes syskon Per Eriksson i Torsby och Kerstin Eriksdotter i Säter, Pål Håkansson i *Gunnarsby* för sina systerbarn och på norra tredingen Jon Eriksson, Jon Göransson och Kerstin Jonsdotter och hennes syskon. [HRD-Fryks 1672ht#63]
- [HRD-Fryks 1673vt]
 - Fasta på 1/4 i *Gunnarsby* för Per Larsson och hans hustru Ingiel Björnsdotter. Per har
 - a/ genom sin hustru ärvt 1/4 av 1/4-en efter hennes moder Kerstin Larsdotter;
 - b/ tillbytt sig av Ingiels syster Olug Björnsdotter i S. Borgeby hennes 1/4 av 1/4 för sin arvejord 1/3 av 1/6 i S. Borgeby på 3 1/3 rd när;
 - c/ fått av Ingeborg Björnsdotter i S. Borgeby hennes 1/4 av 1/4 för vad Per haft att fordra av hennes sal. man Olof Larsson för bl.a. knektlega 36 rd.
 - Den sista 1/4-en av 1/4 tillkommer dock Ingiels systems Marit Björnsdotter barn Per Matsson, Börit Knutsdotter och Marit Larsdotter. Ifrågavarande 1/4 har Ingiels far Björn Bryngelsson och hans hustru Kerstin Larsdotter förvärvat på följande sätt, Björn har
 - a/ köpt av svågern Ragvald Larsson i Västanå hans del för 17 rd;
 - b/ köpt av Måns i Bråstorp hans del för 17 rd;
 - c/ köpt avköpt av Anders Larsson i Fagerstad hans del för 17 rd;
 - d/ köpt av Ingiel Larsdotter i Mellby hennes del för 8 1/2 rd;
 - e/ köpt av Britta Larsdotter hennes del för 8 1/2 rd;
 - f/ köpt av Marit Larsdotter i Esbjörke hennes del för 8 1/2 rd, vilka Per Larsson betalat samt
 - g/ ärvt en lott genom Kerstin Larsdotter.
 [HRD-Fryks 1673vt#67]
- [HRD-Fryks 1674ht]
 - Nämnden skall förrätta skifte i betesmark mellan å ena sidan *Gunnarsby*, N. Borgeby, Björserud och Huseby och å andra N. Såneby. [HRD-Fryks 1674ht#37]
 - Meddelas att *Gunnarsby*, Brårud och Östanås förmedlats till halvgårdshemman. [HRD-Fryks 1674ht#46]
- [HRD-Fryks 1675vt]
 - Fasta på 2/9 i 1/2 Fölsvik för Olof Nilsson ib. Han har köpt av sin svåger Lars Månsson i Högberg 1/9 i 1/2 Fölsvik för 20 rd och gottgjort hans mågar Simon Pålsson i Båvik, Sone Jonsson i Högberg, Nils Eskilsson i Ås och Måns Jonsson i *Gunnarsby* med 14 rd för deras bördsrätt. Dessutom har Olofs hustru Karin Olofsdotter ärvt 1/9 efter sina föräldrar i Fölsvik. [HRD-Fryks 1675vt#11]
- [HRD-Fryks 1675ht]
 - Nämnden kommer att förrätta skifte i skog och mark mellan Torsby, Gjutaregården och *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1675ht#14]
- [HRD-Fryks 1677vt]
 - Länsmannen Håkan Månsson har överenskommit med Jon Larsson i Esbjörke 1/ att Håkan skall efterskänka sin fordran hos Jons hustru Kerstin Jönsdotter och hennes syster Sigrid, varemot Jon lovar att aldrig klandra det byte Håkan gjort om Kerstins jord i *Gunnarsby*, som han fått för sin lott i Esbjörke, vilket byte redan är fastdömt, 2/ att Håkan skall ha tvenne ängstegar i pant tills vidare och 3/ att Håkan skall äga kvarnen i S. Esbjörke men att Jon tillåtes mala därpå. [HRD-Fryks 1677vt#30]

- [HRD-Fryks 1679vt]
 - Nils Nilsson i S. Västerrottna och Gertrud Larsdotter i Åshagen överenskommer att bruka hälften var av den 1/5 i S. Västerrottna som de äger tillsammans. Nils har sålt sin jord i *Gunnarsby* och inlagt pengarna i S. Västerrottna. [HRD-Fryks 1679vt#33]
- [HRD-Fryks 1682ht]
 - Per Björsson, tjänstedräng i *Gunnarsby*, och hans moder Ingeborg Larsdotter i N. Forsnäs vill veta hur betalningen skett, när länsmannen Nils Jönsson i Ulvsby (Ö. Ullerud) sålt deras fäderne 1/3 i 1/2 Ö. Berga. Håkan Rudén uppvisar fastebrev från 1673ht#12 på jorden, vilken blivit såld för Björ Perssons skuld till Sven Camén. De 10 rd som blivit över har deponerats i kyrkokistan för arvingarnas räkning men sedan utlånats till Ingeborgs systers man sal. Torbjörn Andersson. [HRD-Fryks 1682ht#12]
 - Nämnden skall utreda om N. Borgebyborna huggit fall på Torsbys eller *Gunnarsbys* ägor. [HRD-Fryks 1682ht#19]
 - Vid undersökningen har konstaterats att Borgebykarlarnas fallhygge skjett på *Gunnarsbys* ägor. Torsbyborna Per Persson, Erik Olofsson, Per Eriksson, Lars Olofsson, Anders Andersson, Olof Johansson och Per Persson d.y. bötfälls för att de försökt lägga beslag på fallsäden. [HRD-Fryks 1682ht#38]
 - Jon Larsson i Esbjörke anser att hans hustru, "som är av brodern sal. Jöns Larsson i *Gunnarsby*", bör ärva mera än fastern hustru Gertrud Larsdotter i S. Västerrottna, i synnerhet i *Gunnarsby*, där Jöns Larsson ägt 1/3 av 1/4. Men Jöns Larsson hade gjort barnen likarva, och lotten i *Gunnarsby* är såld och bortbytt. Jöns hustru har dessutom av Håkan Werner fått i byte 1/4 i Esbjörke, vilken är mera värd än brorsdelen i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1682ht#56]
- [HRD-Fryks 1683ht]
 - För uteblivande bötfälls 1/ Per Jonsson i Stavik, instämnd av Jöns Nilsson i Örbäck rörande olaga intrång, 2/ korpralen Nils Larsson i Björserud, instämnd av hustrun Ellika Bengtsdotter i *Gunnarsby* angående olaga åverkan, och 3/ Jon Stensson i Vasserud, instämnd av brodern Jon (!) Stensson i tvist om jord. [HRD-Fryks 1683ht#49]
- [HRD-Fryks 1684ht]
 - Olof Jonsson återfordrar av länsmannen Håkan Werners änka Ellika Bengtsdotter i *Gunnarsby* en stur, som Olofs fader sal. Jon Nilsson i Bävik köpt av Knut Olofsson i Fölsvik och skall ha lämnat till länsmannen i avsikt att komma in i nämnden, vilket dock ej blivit av. Jöns broder Per Nilsson i Bävik kan blott intyga att brodern haft kreatursaffärer med länsmannen. Nämnden har aldrig hört talas om att Jon skulle ha önskat komma in i nämnden och ogillar käromålet. [HRD-Fryks 1684ht#13]
- [HRD-Fryks 1685vt]
 - Änkan Britta Jonsdotter i Spelnäs tillerkänns bröllopskost av sina svågrar Pål Bengtsson i Svineberg och Pål Håkansson i *Gunnarsby* att utbetalas av sterbhuset efter svärfadern Håkan Hansson, vilken dött förliden vinter. Hennes man sal. Olof Håkansson har ej utfått denna i trakten vanliga ersättning. [HRD-Fryks 1685vt#7]
 - Länsmansänkan Ellika Bengtsdotter i *Gunnarsby* kräver av Jon Olofsson i Torsby dels 12 tunnor råg, dels 8 rd. Jon erkänner sig vara skyldig rågen men ej pengarna. Ellikas sal. man har visat henne tvenne skuldsedlar Den ena av Jon Nilsson i rådom har hon erlagts att återlämna, eftersom den var betald, men den andra av Jon Olofsson har han ej sagt något om. Jon skall vid nästa ting bevisa att han betalat penningsskulden. [HRD-Fryks 1685vt#15]
 - Svinebergs jordägare hustrun Ellika Bengtsdotter i *Gunnarsby*, Pål Bengtsson och Sone Nilsson å ena sidan och Gettjärns ägare Mats Olofsson, Arvid Persson, Måns Elofsson, Erik Larsson och Jöns Persson jämte Getnäs ägare Erik Svensson, Mats Larsson och Anders Knutsson samt Bobergs ägare Måns Bryngelsson å andra tillhålls att i fråga om sin bygräns rätta sig efter utslaget vid 1667ht#38. [HRD-Fryks 1685vt#47]

- [HRD-Fryks 1685ht]
 - Erik Nilsson Yrväder i *Gunnarsby* uteblir mot Nils Jonsson i Backa ”om såremål”. [HRD-Fryks 1685ht#84]
- [HRD-Fryks 1686vt]
 - Till förmyndare för Ivar Månssons ("Larssons") föräldralösa barn i Skäggeberg förordnas deras morbroder Hans Larsson i Toneby och deras farbroder Håkan Månsson i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1686vt#48]
- [HRD-Fryks 1687vt]
 - Länsmansänkan Ellika Bengtsdotter Ullberg i *Gunnarsby* och Edsbjörkeborna Olof Eriksson, Olof Nilsson, Anders och Jon Larssöner har överenskommit rörande Otternäset i sjön Björken, att hon skall ha sambruk med dem men att Otternäset efter hennes död skall återgå till Edsbjörke. [HRD-Fryks 1687vt#16]
 - Torsbyborna söker återvinna en äng öster om mossen från *Gunnarsbyborna* Ellika Bengtsdotter, Pål Håkansson och Erik Jonsson, men dessa visar med gamla domar, att man redan överenskommit om marken. Man skall dock förrätta syn på platsen. [HRD-Fryks 1687vt#39]
 - Länsmannen rapporterar att ”en mäktiga stor hop samlats”, Dale-Jon i Torsby (F), Finn Klemetsson i Edet och Per Nilsson i Utterbyn, Olof Olofsson i Åsegård, Erik i Gunnerud (ÖE), Måns Persson i Ås och Brynte i Mårbacka, Jon Olofsson i S. Granbäckstorp och många från Sunne. Man har utvalt Bonde i Tonerud och Anders Jonsson i N. Västerrottna att resa till K. M^t med en skrivelse rörande knekthållet, av vilken anledning man försökt att komma åt häradssigillet i häradskistan, som han förvarat hemma i *Gunnarsby*. Arvid Andersson i Maggeby, Bonde Nilsson i Bråten (VE), Per Andersson i Maggeby och Bengt Larsson i Skinnarsbacka — Nils Yrväder nämndes i sammanhanget har hämtat kistan hos länsmannens svärmor Ellika Bengtsdotter och fört den till hopen i Klockaregården. Man har haft besvär med låset och då Jöns i Askerud förgävers sökt låna en fil av Per klockare, har någon — förmodligen Pelle Nilsson i S. Åmberg — med en yxa brutit upp kistan. Rätten kan ej reda ut vem som är skyldig utan uppskjuter målet. [HRD-Fryks 1687vt#44]
- [HRD-Fryks 1687ht]
 - Skraddaren Johan Frisman anmäler föraren Henrik Brun i Angersby för att han tillsammans med sergeanten Karl Gyllenspets överfallit Johan med örfilar och hårdrag hemma hos rustmästaren Arvid Nilsson i Karsbol. Vittnen: Ellika Ullberg i *Gunnarsby* och Anders Andersson i Karsbol. Johan har även fått tillmälet tjuv, syftande på att han en gång vid tillskärandet av ett par byxor åt bruksskrivaren vid Uddeholm Henrik Kilander gjort dessa för små. Med Gyllenspets har Johan förlikts, men Brun såväl som Frisman fälls till böter. [HRD-Fryks 1687ht#10]
 - Tjustersbyborna tvistar med åborna i *Gunnarsby* Ellika Bengtsdotter, Pål Håkansson och Erik Jonsson om samskogen man har tillsammans med Torsby. De förstnämnda bötar för domkval, eftersom rätten dömt om skogen redan vid 1670vt#43. [HRD-Fryks 1687ht#18]
 - Syn har förrättats i tvisten mellan Torsby och *Gunnarsby* om en äng öster om mossen. *Gunnarsbyborna* uppvisar förlikning, stadfäst 1671vt#35 och rätten låter det bero. [HRD-Fryks 1687ht#20]
 - För Esbjörkes ägare Olof Eriksson, Olof Nilsson, Anders och Jon Larssöner vittnar Måns Matsson i Lövåsen (L) och Bengt Matsson i Strand (båda över 6 år), vilka förr bott i Esbjörke, samt Pål Håkansson i *Gunnarsby* (nära 60 år) och Pål Bengtsson i Svineberg (över 50 år), att Otternäset alltid brukats av Esbjörke. [HRD-Fryks 1687ht#45]
- [HRD-Fryks 1688vt]
 - Frågas, om häradet har särskild tingsplats. Svaras, att *Gunnarsby* i många år varit tingsplats. Häradshövdingen har dock ej något boställe inom sin jurisdiktion utan långt borta i Grums härad. [HRD-Fryks 1688vt#2]

- Fortsättes målet från 1687vt#44 om den uppbrutna häradskistan. Arvid i Maggeby hade hämtat kistan från *Gunnarsby* till Klockaregården och Per Nilsson i S. Åmberg hade tillsammans med Nils Jonsson i Backa, Erik Eriksson och Erik Olofsson i Ed brutit upp låset. Jöns Jönsson i Askerud påstår att samtliga varit med på det och att Finn Klemetsson på Edet uttagit sigillet, vartill dock såväl Finn som Dale-Jon i Torsby nekar. Bengt i Skinnarsbacka bestrider att han samtyckt till låsets uppbrutande men väl inlagan rörande knekthållet. Rätten dömer Arvid Andersson i Maggeby, Per Nilsson i S. Åmberg, Jöns Jönsson i Askerud, Nils Jonsson i Backa och Erik Eriksson i Ed till vardera 40 mk^s i böter. [HRD-Fryks 1688vt#47]
- [HRD-Fryks 1688ht]
 - Håkan Månsson Werners änka Helena Bengtsdotter i *Gunnarsby* och arvingarna kräver av sal.... Håkan Jönssons arvingar i Borgeby betalning för låneskuld. Då Håkan Jönssons måg korpralen Nils Johansson begär bevis, bekräftar Pål Håkansson i *Gunnarsby* att lånet varit på tal. På grund av oklarhet i målet slipper svaranden att betala mer än halva skulden. [HRD-Fryks 1688ht#70]
- [HRD-Fryks 1689ht]
 - Fjärdingsmannen Olof Jönsson i Skäggeberg intygar att åborna i Kvarnås och Forshult (N. Råda) huggit fall på Tjusterby, Torsby och *Gunnarsbys* samskog. [HRD-Fryks 1689ht#34]
- [HRD-Fryks 1690vt]
 - Tvenne nämndemän skall tillsammans med tvenne ur Älvdalsnämnden undersöka i tvist mellan *Gunnarsby*, Tjustersby och Torsby å ena sidan och Kvarnås och Forshult (N. Råda å andra, om de senare åverkat över häradsgränsen. [HRD-Fryks 1690vt#32]
 - I tvist mellan Sunne prästgård och Brårud har syn förrättats i närvaro av Tore Leenman och länsmannen Johan Folker för kronan, adjunkten Olof Frykman i *Gunnarsby* för konsistoriet samt för Brårud Jon Gullbrandsson jämte "hans husbonde" ryttmästaren Gustaf Uggla på Rottneros. /.../ [HRD-Fryks 1690vt#63]
 - Uppbjudes 1. gången: 9/10, el. 1/4 på 1/2 femtedel när, i Esbjörke för Lars Anderssons ib änka Ingeborg Björnsdotter och hans barn, vilken jord 1664 inbytt från sal. Håkan Månsson Werner mot 1/4 i *Gunnarsby* på en brorsdel när. [HRD-Fryks 1690vt#67]
- [HRD-Fryks 1690ht]
 - Rådaborna Klemet Torbjörnsson, Olof Jonsson, Jon Jonsson, Olof Jönsson, Börje Persson, Per Ingemarsson och Jon Ingemarsson i Lakene, Olof Håkansson och Sven Månsson i Lakenestorp, Måns Andersson i Ö. Hedetorp, Bengt Olofsson och Halvard Nilsson i V. Hedetorp, Erik Olofsson, Olof Persson, Jon Persson och Per Persson i Sörby, Börje Torbjörnsson och Bengt Olofsson i Kvarnås, Håkan Persson i Forshult samt Nils och Per Perssöner i Åleby beviljas syn av uthärads nämnd på häradsgränsen mot Tjustersby, Torsby, *Gunnarsby* och Gjutaregården. [HRD-Fryks 1690ht#18]
 - Olof Elofsson i Tosseberg kräver av Olof Frykmans i *Gunnarsby* hustru Ellika Bengtsdotter betalning för en ox som hennes förre man länsmannen Håkan Månsson varit honom skyldig. Rätten hänvisar Olof Elofsson att lagsöka Erik i Åna om betalningen. [HRD-Fryks 1690ht#47]
- [HRD-Fryks 1691vt]
 - Uppbjudes 1. gången: 1/6 i Svineberg på 1/48 när av Pål Bengtsson ib. Dessutom uppbyuder han jord i *Gunnarsby* som han löst 1/ av Håkan Nilssons i Östanbjörke hustru för 3 rd; 2/ av Anders i Östanbjörke för 5 rd; 3/ av Pål Torstensson i Öjenäs för 5 rd; 4 av Marit i Skogsberg för 2 1/2 rd; 5/ av Jöns Eriksson i Kymstad för 2 1/12 rd och 6/ av Lars Larssons i Spelnäs hustru för 7 1/2 rd. [HRD-Fryks 1691vt#80]
- [HRD-Fryks 1691syn]
 - Med halv nämnd från Grums härad och halv nämnd från Jösse härad förrättas 1691 10-11/8 laga syn på häradsgränsen mellan Lakene (N. Råda) och Sunnehemmanen

Tjustersby, Torsby, Gjutaregården och *Gunnarsby*. För kåranden Lakene inställer sig /.../ och för Sunnehemmanen /.../, herr Magnus Werner, Pål Håkansson och Erik Jons-son i *Gunnarsby*. I protokollet nämnes dels en dom 1672 3/6, då finnarna Hans och Sigfrid i Hedåsen befunnits ha huggit fall in på kårandens mark, dels en dom 1680 8/5, då kåranden fått rätt att köra bort finnen Lasse Burk, vilken av Jon i Torsby ”nedsatts över skillnaden”. [HRD-Fryks 1691syn#1]

- Med samma halva nämnder förrättas samtidigt laga syn på häradsgränsen mellan V. Skymnäs (N. Råda) och Sunnehemmanen Tjustersby, Torsby, Gjutaregården och *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1691syn#2]
- [HRD-Fryks 1691ht]
 - Tjustersby genom fältväbeln Jöns Jonsson, *Gunnarsby* genom Pål Håkansson och Gjutaregården genom Lars Olofsson har instämt Lakene med avgärda byar angående ett rågfäll. För svaranden inställer sig Olof Persson i Sörby, Per Börjesson i Kvarnås och Nils Håkansson i Forshult. Fallet ska synas av tvenne ur Fryksdalsnämnden jämte nämndemännen i Älvdals härad Jon Persson i Prästbol och Halvard i Basterud samt fjärdingsmannen Arvid i Mjönäs. [HRD-Fryks 1691ht#26]
 - Prästänkan Ellika Bengtsdotter Ullberg i *Gunnarsby* har kommit överens med svärfadern Jon Nilsson i Rådom och hans son kyrkoherden Erik Frykman, att hennes mans arvingar skall avstå från arv efter honom mot att hon efterskänker de 25 rd som utlånats till Jon Nilsson i Rådom. [HRD-Fryks 1691ht#39]
 - Ett beslutat skifte av en mo mellan å ena sidan *Gunnarsby*, N. Borgeby, Björserud och Huseby och å andra N. Såneby har fördröjts i avvaktan på syn av gränsen mellan Såneby och Esbjörke. Sånebyborna begär nu att denna verkställs, och Olof Eriksson och Olof Nilsson för Esbjörke samtycker därtill. [HRD-Fryks 1691ht#75]
- [HRD-Fryks 1692vt]
 - I målet mellan Lakene och Sunnehemmanen Tjustersby, Torsby och *Gunnarsby* beslutas om ny syn, sedan de utsedda nämndemännen ej kunnat enas om på vilken sida av häradsgränsen Hans och Sigfrids fall huggits. [HRD-Fryks 1692vt#19]
- [HRD-Fryks 1692ex]
 - Extra ting hålles 1692 17/8 i Sunne sockenstuga av Anders Milander. De sex längst bort bonde nämndemännen ersättes för tillfället av Bengt Björnsson i Mellby, Per Jönsson i Klockaregården, Pål Håkansson i *Gunnarsby* och Sven Jönsson i Borgeby. Rättegången gäller omständigheterna kring Lars Halvardssons i Backetorp adertonårige sons Anders Larsson död åtta dagar för permässodagen. Pojken har varit huvudsvag och jämt i behov av tillsyn. Olycksdagen har tre yngre syskon, den äldsta c:a nio år gammal, varit ute med honom. En regnskur har tvingat barnen att söka skydd och därvid har Anders kommit bort. Först efter långvarigt sökande har man funnit honom död i älven Leran. Rätten finner ej hinder möta den döde begravs av prästen, men dock avses på kyrkogården och utan ceremonier.
- [HRD-Fryks 1692ht]
 - Gjutaregårdens åbor förbjudes att släppa sin boskap på hustru Ellikas i *Gunnarsby* äng vid Otternäset eller på rustmästaren Arvid Nilssons åker ib. Den senare tilldöms ersättning av Elof Persson och Lars Håkansson i Gjutaregården för skada som deras hästar åsamkat honom. [HRD-Fryks 1692ht#11]
 - Efter laga syn på tvisteplatsen behandlas åter målet mellan å ena sidan Tjustersby, Torsby, Gjutaregården och *Gunnarsby* och å andra Lakene (Råda) med avgärda hemman. Som vittnen har kallats Per Torbjörnsson i V. Skymnäs, Lars Mickelsson i Amundstorp, Hans Hansson i Hedåsen och änkan Ingeborg Kristoffersdotter i Hedåsen. Av dessa jävas Per Torbjörnsson för att han har en broder i Gjutaregården. Hans Hansson återger sin faders Hans Anderssons ord, vilken hade huggit fallet i fråga tillsammans med finnen Sigfrid i Hedåsen. Änkan Ingeborg säger bl. a. att hon tjänat hos Hans An-

dersson och att dennes hustru varit sjuklig. Parterna når omsider fram till förlikning. [HRD-Fryks 1692ht#90]

- Intecknas Ellika Bengtsdotters i *Gunnarsby* fordran hos Jon Gullbrandsson i Brårud. [HRD-Fryks 1692ht#93]
- [HRD-Fryks 1693vt]
 - Borgmästaren Magnus Ekebom kräver av Ellika Bengtsdotter i *Gunnarsby* rest på tingsgästningspengar från 1689ht, då han höll ting i Fryksdalen. Hennes svärson länsmannen Johan Folker skall ha lovat honom dessa pengar. [HRD-Fryks 1693vt#74]
- [HRD-Fryks 1693ht]
 - Eskil Persson i Vadje ålägges att betala skuld för en häst till Olof Frykmans änka Ellika Ullberg. [HRD-Fryks 1693ht#13]
 - Jon Halvardsson i Stensgård går ed på att han av Johan Iser fått pengar för tegelslagning till prästgården och ej som lån av sal. Olof Frykman, vilket dennes änka Ellika Bengtsdotter vill påstå. [HRD-Fryks 1693ht#18]
 - Hustrun Ellika Bengtsdotter i *Gunnarsby* erbjuder åborna i Esbjörke att få återlösa Otternäset, som hennes man Håkan Månsson köpt. [HRD-Fryks 1693ht#59]
- [HRD-Fryks 1694vt]
 - Påminnes om byggande av fattigstugpr och tingsstuga. Tingsstugan vill allmogen ha i *Gunnarsby* som förut. Sunne socken har utsett plats för fattigstuga vid Sundsbron. Fryksände och Lysvik planerar gemensam fattigstuga i Prästbol. Emterviks socken uppmanas att snarast låta uppföra fattigstuga. [HRD-Fryks 1694vt#34]
 - Halvard Engelbrektsson i Sörmark svär sig fri från en skuld till sal. Olof Frykman, för vilken han nu krävts av Ellika i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1694vt#103]
 - Hustrun Ellika Ullberg i *Gunnarsby* har instämt Anders och Jon Larssöner i Esbjörke rörande en kvarn som hennes sal. man Håkan Månsson Werner haft rätt till. [HRD-Fryks 1694vt#104]
- [HRD-Fryks 1696vt]
 - Nils Jönsson i Backa bötfälls för åverkan på *Gunnarsbys* fiskevatten. [HRD-Fryks 1696vt#74]
 - Kaplansänkan Ellika Ullberg intecknar tvenne skuldsedlar av Gustaf Ugglas hand från 1678 och 1680. [HRD-Fryks 1696vt#76]
- [HRD-Fryks 1697ht]
 - Olof Arvidsson i Gullsby (L) och Rangella Halvardsdotter i *Gunnarsby* är instämnda för lönskaläge, varav hon är havande. De ämnar gifta sig och hänvisas till prästen. [HRD-Fryks 1697ht#67]
 - Uppbjudes 1. gången: 1/9 av 1/4 i *Gunnarsby*, som Pål Håkansson ib 1695 köpt av sin svåger Bengt Larsson i Skinnarsbacka för 12 rd. [HRD-Fryks 1697ht#106]
- [HRD-Fryks 1698vt]
 - Det tidigare förbudet mot "utombys" försäljning av öl under tinget i *Gunnarsby* och Svineberg utsträcker nu att gälla även i Arneby. [HRD-Fryks 1698vt#108]
 - Petter Rudén får intyg om att gästgivaregården *Gunnarsby* är i behov av hjälp med skjutsningen av grannbyarna Arneby och Borgeby. [HRD-Fryks 1698vt#129]
- [HRD-Fryks 1699ht]
 - Åborna i Tjustersby och Torsby bötar för uteblivande mot *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1699ht#11]
 - Ägarna till *Gunnarsby* hustrun Ellika Bengtsdotter Ullberg, Erik Jonsson och Per Halvardsson tvistar om samskogen med åborna i Tjustersby Jon Larsson d. ä., Jon Larsson d. y., Olof Eriksson, Bonde Eriksson, Hans Elofsson, Erik Svensson och Jon Jonsson samt Torsbyborna Sven Bondesson, Kristoffer Persson, Per Håkansson, Sven Larsson, Erik Persson, Per Bryngelsson, Nils Jönsson och Jon Olofsson. Parterna an-

befalles att rätta sig efter lagmansdomen av 1688 20/6 angående deras skog. [HRD-Fryks 1699ht#28]

- Smeden Erik Nilsson i N. Arneby bötfälls för utevaror i mål mot Erik Jonsson i *Gunnarsby* om borttagna fiskenät. [HRD-Fryks 1699ht#106]
- [HRD-Fryks 1700ht]
 - Erik Jonsson och Per Halvardsson i S. *Gunnarsby* har instämt smeden Erik Nilsson i N. Arneby rörande fiskenät som de saknat men återfunnit hos honom. Smeden gör troligt att han tagit näten av misstag, eftersom han trott dem vara länsman Folkers, vilkens nät han fått låna. Han frikännes men måste ersätta skadan. [HRD-Fryks 1700ht#97]
- [HRD-Fryks 1701ht]
 - Torbjörn Nildmans hålldamm i Norkan har förorsakat vattenskador, varöver besvär anföres av landbofogden Petter Rudén för *Gunnarsby*, Sven Larsson för *Gunnarsby* (!), Sven Larsson för Björserud, Lennart i Karsbol, Lars Nilsson i Gjutaregården och Nils Eriksson för Östanbjörke. För Nildman svarar kommissarien Mattias Ståhl, Platsen och skadan skall besiktigas. [HRD-Fryks 1701ht#45]
 - Smeden Erik Nilsson i Arneby har instämt sin halvbror Lars Nilsson i Knutserud angående arv som utfallit efter fadern för väl 20 år sedan, jord för 11 rd i *Gunnarsby* och för 12 rd i Mickelstorp. Kravet kommer dock för sent. Nämnas en dom vid [HRD-Kil 1701vt]. [HRD-Fryks 1701ht#105]
- [HRD-Fryks 1702vt]
 - På begäran av änkan Ellika Ullberg intygas att *Gunnarsby* i hög grad förbättrats av framlidne länsmannen Håkan Werner, vilket bestyrkes av Anders Larsson i Esbjörke, vars fader dessförinnan ägt hemmanet. [HRD-Fryks 1702vt#22]
- [HRD-Fryks 1702ht]
 - Åborna i *Gunnarsby*, Björserud, Gjutaregården, Karsbol och Östanbjörke har klagat över olägenhet av en hålldamm som rådmannen Torbjörn Nildman uppfört i Norkan "överst vid sjön Björken". Nildman har instämts genom stadstjänaren Anders Andersson i Karlstad men uteblir. Kärandena nöjer sig med att Nildman tillsäges att sköta dämnet så, att inga översvämningar sker. [HRD-Fryks 1702ht#114]
- [HRD-Fryks 1703vt]
 - Fasta för Pål Håkansson i *Gunnarsby* på 1/9 ibidem. [HRD-Fryks 1703vt#52]
 - Ellika Ullberg i *Gunnarsby* har lämnat sin förra piga Tangella Nilsson en guldring, värd 4 rd, att läggas i ett ölkar "på det (att det) skulle gäras eller tag sig gärd". Ringen har saknats när Rangella och den andra pigan Kerstin tömt karet. Eftersom Rangella ej varskott Kerstin om att ringen fanns i karet, döms hon att stå halva skadan med 9 d kmt. [HRD-Fryks 1703vt#75]
 - Förbjudes allt körande över *Gunnarsby* gården, som nu sker vintertid till skada för ägarerna. [HRD-Fryks 1703vt#79]
- [HRD-Fryks 1704ht]
 - Åborna i *Gunnarsby*, Björserud, Gjutaregården, Kålsboda och Östanbjörke har instämt bruksbokhållaren Nils Björn för påstått olaga dammbygge i Norkan. Björn är dock ej skyldig att svara utan fullmakt av sin principal kommissarien David Amia, vilken således bör instämmas. [HRD-Fryks 1704ht#40]
 - Åborna i Arneby, Borgeby, Såneby, Askerud, Esbjörke, Hägerud, Backa och Björserud klagar över att deras färväg till sätrarna österut blivit fördärvad genom Norkans uppdamning, varför de yrkar att få annan väg över *Gunnarsby* och Gjutaregården. Åborna i Gjutaregården bestrider, men *Gunnarsby* åbor ställer sig ej avvisande, om blott käranden uppsätter stängsel om leden. Man skall utreda var denna bäst kan läggas. [HRD-Fryks 1704ht#101]
 - Anders Larsson i Esbjörke skall betala hustru Ellika Ullberg i *Gunnarsby* 3 rd för redskapen i den kvarn i Esbjörke som han övertagit efter henne. [HRD-Fryks 1704ht#105]

- [HRD-Fryks 1705vt]
 - För åborna i Arneby, N. Borgeby, N. Såneby, Esbjörke, Huseby, Hägerud, Askerud, Björserud och Backa har utsetts säterväg över *Gunnarsby* och Gjutaregården. Leden som är 9 alnar i bredd, skall dock av vederbörande förses med broar och gårdsgårdar på bägge sidor. [HRD-Fryks 1705vt#64]
- [HRD-Fryks 1706ht]
 - Erik Nilsson i *Gunnarsby* har frantagit soldathustrun Ingiel Ingemarsdotter i S. Borgeby ett kvitto på 17 rd av hans hand, under påstående att beloppet är för stort och infört utan hans vetskap. Han bötfälls och skall återlämna kvittot. [HRD-Fryks 1706ht#58]
 - Bryngel Pålsson i Bosebyn har varit full under tinget och slagit Mats Eriksson i *Gunnarsby* och soldaten Hans Jansson i Bäck samt brukat ful mun mot länsmannen. Bryngel skyller på starkvaror han fått i Olof Bondessons stuga i Arneby och ber om tillgift. Han bötfälls och skall sitta två söndagar i stocken vid Sunne kyrkas dörr. [HRD-Fryks 1706ht#76]
 - Efter klagomål av landbofogden Petter Rudén i *Gunnarsby* över att man river ner gårdsgården kring hans äng Mon utsättes vite mot sådant ohägn. [HRD-Fryks 1706ht#110]
- [HRD-Fryks 1707vt]
 - Soldaten Daniel Nilsson och Mats Eriksson i *Gunnarsby* bötar för buller och slagsmål på tingsgården. Även Nils Jonsson i Kålgården är inblandad. [HRD-Fryks 1707vt#8]
 - På begäran av Petter Rudén, Erik Jonsson och Per Halvardsson i *Gunnarsby*, /... 11 personer/ i Torsby, /... 2 personer/ i Gjutaregården samt /... 1 person/ i Tjustersby införes i domboken protokollet från den delning som lantmätaren Anders Kihlberg förrättat 1705 i dessa hemmans skog. [HRD-Fryks 1707vt#69]
 - *Gunnarsbyborna* beviljas ändrad färdväg till sätern över Torsby äng, men de ålägges att själva hålla stängsel om fågatan. [HRD-Fryks 1707vt#82]
 - Uppbjudes 1. gången: 1/12 i 1/2 *Gunnarsby* för Bengt Pålsson i Svineberg. Han har dels ärvt en systerlott genom sin hustru Britta Persdotter, dels löpt av Olof Persson i Bösseviken hans mors jord i samma 1/12 för 10 rd och av Anders Andersson i Strandvik hans hustrus Maria Persdotters lott för 5 rd 10 öre smt, enligt köpebrev 1707 11/2. [HRD-Fryks 1707vt#91]
- [HRD-Fryks 1707ht]
 - På grund av sjukdom uteblir Olof Olofsson i Åna i mål mot befallningshavaren Rudén i *Gunnarsby* om skuld. [HRD-Fryks 1707ht#40]
 - Erik Persson i Granbäck ålägges att ersätta hustru Ellika Ullberg i *Gunnarsby* för spannmål hon betalat (men ej erhållit?). [HRD-Fryks 1707ht#96]
 - 3/4 av 1/8 i södra 1/2 *Gunnarsby*, som Mats Eriksson ibidem den 29 ds (aug) tillbytt sig av Per Matsson i Granbäckstorp för sin svärmors Kerstin Andersdotters jord i Granbäckstorp. [HRD-Fryks 1707ht#119]
- [HRD-Fryks 1708vt]
 - På begäran av Petter Rudén för *Gunnarsby* och äldre och yngre Jon Larssöner i Tjustersby skall man rösa rågången mellan dessa hemman. [HRD-Fryks 1708vt#82]
 - Uppbjudes 1. gången: 1/5 i Granbäckstorp, som Per Matsson ibidem 1708 26/1 tillbytt sig för sin jord i *Gunnarsby* och mellangift 20 rd. [HRD-Fryks 1708vt#91]
- [HRD-Fryks 1708ht]
 - Undersökes om Tjustersby åbor, såsom Petter Rudén påstår huggit bråte över den 1707vt#69 fastdömda rågången mellan *Gunnarsby* och Tjustersby. [HRD-Fryks 1708ht#96]
 - Petter Rudén utverkar vite mot åverkan genom hygge på *Gunnarsby* skog. [HRD-Fryks 1708ht#97]
 - *Gunnarsbyborna* får rätt att med rågård avstänga sina ägor från N. Borgeby, Huseby, Björserud och N Såneby, varvid Petter Rudén, Per Halvardsson och Erik Jonsson i

Gunnarsby avsäger sig tredjedagsbetet på Mon, som 1662 tilldömts *Gunnarsby*. Erik Brynielsson för Borgeby, Olof Nilsson i Huseby, Per Jönsson för N Såneby samt länsmannen Sven Skagerberg i Björserud har inget att invända. [HRD-Fryks 1708ht#98]

- [HRD-Fryks 1709vt]
 - Anders Larsson i Esbjörke, som ålagts att betala hustru Helena Ullberg i *Gunnarsby* för ett par stenar i den kvarn vid Björke ström hon avstått, kräver ersättning av Lars Jönsson i Esbjörke, vars far ägt en del i kvarnen. Då Lars bestrider kravet, skall man efterse vad domböckerna har att upplysa i ärendet. [HRD-Fryks 1709vt#78]
- [HRD-Fryks 1709ht]
 - Markus och Jöns Jonssöner i Fensbol skall tillstålla hustru Ellika Bengtsdotter i *Gunnarsby* 1 tunna råg, för vilken hon betalat 2 rd för ett år sedan. [HRD-Fryks 1709ht#95]
 - *Uppbjudes 1. gången*: 1/10 av 1/3 i Svineberg för Per Svensson i *Gunnarsby*, som den 30 ds (aug.) köpt av släktingen Erik Ivarsson i N Arneby hans moderne för 7 rd och av släktingen Ingjel Håkansdotter hennes del för 7 rd. [HRD-Fryks 1709ht#105]
 - *Uppbjudes 1. gången*: 1/12 av 1/4 i *Gunnarsby*, som Bengt Pålsson i Svineberg köpt den 4 ds (sept.) av sina brorsbarn Nils Larsson och Karin Larsdotter i Huseby för 10 rd 1 karolin och som dessa ärvt efter sin farmor Karin Olofsdotter i By. [HRD-Fryks 1709ht#123]
- [HRD-Fryks 1710ht]
 - Åborna i Tjustersby Jon Larsson och Jon Månsson samt i Torsby Sven Larsson, Sven Kristoffersson, Jöns Eriksson och Erik Persson döms att ersätta den skada deras hästar åsamkat åborna i *Gunnarsby* i deras säter. [HRD-Fryks 1710ht#139]
 - En stor del av allmogen är instämd för brist vid avlämning i Karlstads magasin av tiondespannmål som uttagits i kronoboden. Det erkännes att vad som påförst dem vid tiondeboden är riktigt, men att det denna gång blivit fel vid mätningen i Karlstad anser man sig ej rå på. Fjärdingsmannen Nils Jönsson i Björke, Per Halvardsson i *Gunnarsby* och Jöns Jönsson i Årås tycker att mätningen i Karlstad varit ojämn, men när man ej skakat på måttet har det stämt. Nils Nilsson i Granbäck uppger att när Gråsmarks tiondespannmål avlämnats har man mätt endast för halvard i Gråsmarken, för Nils själv och för änkan i Vålön. men för övriga har såväl mjöl som malt lagts in i boden utan att man gjort någon mätning, och likväl har brist noterats. Även allmogen i Emtervik och Fryksände säger sig ha blivit påförd rest utan att man själv känner till att något fattats vid leveransen. Eftersom mätningen i Karlstad synes ha varit felaktig och saken därför hör under annat forum, hänskjutes ärendet till landshövdingens avgörande. [HRD-Fryks 1710ht#146]
- [HRD-Fryks 1711ht]
 - Man skall undersöka om Torsby åbor huggit fall på skogen mellan Gårdsjökars (?) rös och Mansån, såsom *Gunnarsby* åbor påstår. [HRD-Fryks 1711ht#107]
- [HRD-Fryks 1712vt]
 - Eftersom åborna i Arneby, N Borgeby, N Såneby, Esbjörke, Huseby, Hägerud, Askerud, Björserud och Backa efter överenskommelse med åborna i *Gunnarsby* och Gjutaregården fått färväg över de senares ängar längre norrut än vad som sägs i utslaget vid 1705vt#64, skall de som brukar den till farväg gemensamt hålla gårdsgård på båda sidor. Även *Gunnarsby* och Gjutaregården bör hålla sina skiften, ty vägen behöver också användas av resande. [HRD-Fryks 1712vt#74]
 - Delning skall ske mellan *Gunnarsby*, Tjustersby och Torsby i den skog som ännu är oskiftad mellan Gårdsjökärs (kärrs?) rös och Mansån. Dessutom utredes om någon emot överenskommelse åverkat på andras mark. [HRD-Fryks 1712vt#75]
 - *Uppbjudes 1. gången*: 1/12 i *Gunnarsby* för Per Svensson i *Gunnarsby* och hustru Ingeborg Pålsson i Tosseberg. De har köpt av sina släktingar Lars Larsson i Ivarsbjörke och Olof Hansson i By samt deras syskon deras modernejord 1/4 av 1/12 för 10

rd och tillbytt sig av Bengt Pålsson i Svineberg 3/4 av 1/12 för vederlag i Svineberg. [HRD-Fryks 1712vt#88]

- *Uppbjudes 1. gången*: En halv 1/3 (står 1/6 av 1/3) i Svineberg för Bengt Pålsson i Svineberg, som 1709 köpt 1/10 av 1/3 av sin syster (Marit) Pålsson i Portnär och hennes man Jon Persson för 14 rd och den 5 ds (febr.) tullbytt sig 1/5 av 1/3 av Per Svensson i *Gunnarsby* och Ingeborg Pålsson i Tosseberg för vederlag i *Gunnarsby*, vartill Bengt själv ärvt 1/5, inalles 1/6. [HRD-Fryks 1712vt#89]
- [HRD-Fryks 1712ht]
 - Tiondeinspektoren Petter Rudén, Mats Eriksson och Per Halvardsson i *Gunnarsby* har förlikts med Sven Bondesson och övriga åbor i Torsby om ägoskillnaden mellan Gårdsjötjärns rös och Mansån. [HRD-Fryks 1712ht#116]
- [HRD-Fryks 1713vt]
 - Hustru Ellika Ullberg i *Gunnarsby* kärar till finnarna Kristoffer Kristoffersson i Långenas, Johan Olofsson i Kymmen och Olof Persson i Bredsjön angående en silvertumlare som saknats efter att de använt den till att suppa brännvin ur i *Gunnarsby*. Finnarna förnekar att de tagit den med sig och påpekar att även dragonerna Olof Skyllerberg och Jonas Bergström varit i stugan vid tillfället. Ellika är inte heller säker på sin sak, och när de säger sig vilja gå ed vill hon ej fordra det av dem, och rätten låter det därvid bero. [HRD-Fryks 1713vt#11]
- [HRD-Fryks 1713ht]
 - Anders Larsson i Esbjörke och Nils Larsson i Boseby skall tillsammans med nämndemännen Nils Halvardsson i Basterud och Arvid Olofsson i Mjönäs, utsedda av Olov Bengtsson i Kvarnäs och Elis Håkansson i Forshult på egna och medintressenternas vägnar, uppgå den 1691 fastställda gränsen mellan å ena sidan *Gunnarsby*, Tjustersby, Torsby och Gjutaregården och å andra Lakene och dess avgärda hemman Lake-nestorp, V och Ö Hedetorp, Sörby, Kvarnäs, Forshult och Åleby (N Råda) och pröva om olaga åverkan skett. [HRD-Fryks 1713ht#69]
- [HRD-Fryks 1714vt]
 - Jöns Håkansson i Esbjörke har vägrat att ta emot av grannen Lars Jonsson de 8 rd som rätten 1705vt#62 ålagt honom att acceptera för att han försörjt sin halvsystem sal. Sigrid Jönsdotter, varemot han skulle avstå till hennes systerson nämnde Lars 3/4 av 1/8 i Esbjörke, som tillkommer denne som arv efter mostern. Eftersom Jöns föräldratillbytt sig denna jord i Esbjörke och avstått sin jord i *Gunnarsby*, vill Jöns nu byta med Lars och lämna honom jord i *Gunnarsby* i stället, men Lars vill behålla sitt arv i Esbjörke, där han förutom dessa 3/4 av 1/8 äger en annan 1/8, och upplägger nu 8 rd, vilka Jöns ålägges att anamma. Det anmärkes att de kan allt efter sin äganderrätt inlösa den ämg som deras föräldrar pantsatt till Björkefors bruk, såvida ej brukspatronen kan vägra återlösen. Beträffande jordbytet vädjar Jöns till lagmansrätten. [HRD-Fryks 1714vt#19]
- [HRD-Fryks 1714ht]
 - Hammarsmedsältermannen Anders Persson Nyqvist, skogvaktaren Erik Svensson och Jon Jonsson samt övriga åbor i Tjustersby kärar till åborna i Ransäter och Åmberg (Ransäter) för att dessa bränt och besått ett fall som kärandena huggit på Torsby, Gjutaregården, *Gunnarsby* och Tjustersby samskog. Brukspatronen Karl Schröder och övriga åbor på hemmanet Ransäter anser dock att fallet huggits på deras sida. Syn skall förrättas på tvisteplatsen nästa sommar med halv nämnd från vardera häradet. [HRD-Fryks 1714ht#35]
 - Ägarna till *Gunnarsby* har instämt åborna i Lakene, Kvarnäs, Sörby och Forshult jämte medintressenter i N. Råda dels för att de ej vill enligt utslag vara med om att uppgå rågången mellan Råda och Fryksdalshemmanen *Gunnarsby*, Tjustersby, Torsby och Gjutaregården, dels för att de åverkat på de senares skog söder om det fall som finnarna Hans och Sigfrid i Hedåsen på sin tid huggit, dit Älvdalens ägor enligt synerättens dom 1691 12/8 sträcker sig. Svarandena Jon Larsson och Per Ingemarsson i Lakene, Olof

och Per Perssöner i Sörby, Jon Börjesson i Kvannäs, Elias Håkansson i Forshult och Halvard Nilsson i V Hedetorp förklarar på egna och sina grannars samt åbornas i Lake-nestorp, Ö. Hedetorp och Åleby (N Råda) vägnar, att de ej gått längre söderut än vad nämnda dom tillåter. Eftersom parterna är oense om gränsen skall syn förrättas nästa sommar med halv nämnd från vardera häradet. [HRD-Fryks 1714ht#36]

- Fasta på 1/12 i *Gunnarsby* för Per Svensson ibidem och hustru Ingeborg Pålsdotter i Tosseberg (1. ub 1712vt#88). [HRD-Fryks 1714ht#46]
- I den tidigare vid detta ting (1714ht#36) behandlade tvisten mellan å ena sidan Torsby, Tjustersby, *Gunnarsby* och Gjutaregården och å andra Lakene med flera hemman i Råda om häradsgränsen dem emellan meddelas att parterna för undvikande av kostnaderna träffat överenskommelse om gränsen. [HRD-Fryks 1714ht#74]
- Hustru Ellika Ullberg i *Gunnarsby* fordrar av åborna i Esbjörke och Hägerud betalning för Otternäset, som hennes framlidne man länsmannen Håkan Månsson Werner köpt av dem för 12 rd och fått fasta på 1659#16 men sedan låtit samma bolby återlösa för samma köpeskilling. Därav skulle Hägerud betala 6 daler och varje fjärding i Esbjörke 4 1/2 d smt, vilket erkännes av åborna i Esbjörke Anders Larsson, Jöns Olofsson, Bengt Persson och Jöns Håkansson samt Per Eriksson, Per Larsson och Bengt Jönsson i Hägerud. De tillstår att ej mer än 6 d 8 öre smt betalats av tre fjärdingar i Esbjörke tillhopa. [HRD-Fryks 1714ht#111]. [Kolla om 1659#16 finns att skriva av.](#)
- [HRD-Fryks 1715syn]
 - *Syneprotokoll*: Med halv nämnd från vardera Fryksdals och Kils härader hålles 1715 13-14/6 syn på ägoskillnaden mellan Tjustersby, Torsby, *Gunnarsby* och Gjutaregården, kärande, och Ransäter, Uddersrud, Ransäterstorp, N. och S. Åmberg, Högsby, Kärret, Åtorp och Ransjöhöjden i Ö.Ullerud, svarande, i närvaro av för Tjustersby skogvaktaren Erik Svensson, Jon Jonsson, Bonde Eriksson, Olof Eriksson och Kristoffer Ingemars-son, för *Gunnarsby* inspektor Petter Rudén, Per Halvardsson och Mats Eriksson, för Torsby Sven Bondesson och Per Persson, för Gjutaregården Jöns och Olof Perssöner och dessutom som fullmäktig för dessa hemman Anders Nyqvist samt på Fryksdals hä-rads vägnar löjtnanten Mattias Gyllenspets och länsmannen Sven Skagerberg, för Ran-säter brukspatronen Henrik Kolthoff och Karl Schröder, Torsten Håkansson och Olof Nilsson i Ransäter, för Uddersrud Olof Persson, för Ransäterstorp Jon Jonsson, för N. Åmberg Torsten Nilsson, för S. Åmberg Jöns Håkansson, för Högsby Per Jonsson, för Kärret Segol Persson, för Åtorp Nils Olofsson och för Ransjöhöjden Petter Bengtsson. Fryksdalsborna åberopar Fryksdals och Kils häradsnämnders attester, givna i mars år 1666. Parterna har något olika åsikter om gränssträckningen men ingendera har klara bevis, varför man på synenämndens förslag ingår förlikning och enas om gränsdrag-ningen på tvisteplatsen och även överenskommer att betala hälften var av synekostna-erna. [HRD-Fryks 1715syn]
- [HRD-Fryks 1715ht]
 - Åborna i Gjutaregården klagar över att de som 1712vt#74 ålagts att hålla stängsel om fågatan över *Gunnarsby* och Gjutaregårdens ängar vid sjön Björken ej fullgör sitt åta-gande. Man skall utreda vilka de skyldiga är. [HRD-Fryks 1715ht#140]
 - Fasta på 3/4 av 1/16 i *Gunnarsby* för Mats Eriksson i S. *Gunnarsby* (1. ub 1707ht#119). [HRD-Fryks 1715ht#152]
 - Hustru Ellika Ullberg kärar till åborna i Torsby för att de för något år sedan låtit mäta be-tesmarken på Mon, som efter förlikning 1688 16/6 mellan *Gunnarsby* och Torsby avvitt-rats från Torsby ägor, och i strid med denna förlikning tillägnat sig av *Gunnarsby* skog ett stycke lika stort som nämnda betesmark, vilket skett utan laga dom och utan att alla ägarna till *Gunnarsby* gett sitt samtycke. Svarandena uteblir. Rätten upphäver den sista delningen och tillhåller parterna att rätta sig efter 1688 års överenskommelse. [HRD-Fryks 1715ht#166]
 - Bonde Jönssons i Ulvsby arvingar Per Halvardsson i *Gunnarsby*, Erik Halvardsson i Maggeby, Bryniel Nilsson och Anders Persson i Spelnäs och deras medarvingar, vilka

avtalat med Bondes änka Ingeborg Jonsdotter i Ulvsby om lösarvet att hon skulle betala dem 14 rd, har erhållit beloppet av hennes systerdotters man Nils Olofsson i Ulvsby, vilken har Ingeborg att försörja. [HRD-Fryks 1715ht#168]

- Olof Persson i Sörby och Bernhard Torbjörnsson i Lakenestorp, fullmäktige för åborna i Lakene, Lakenestorp, Sörby, V. och Ö. Hedetorp, Kvarnnäs, Åeby och Forshult (N. Råda), samt jordägarna i *Gunnarsby* Petter Rudén, Per Halvardsson och Mats Eriksson meddelar att de enligt förlikningen vid 1714ht#74 om gränsen sinsemellan själva antecknat vissa skiljemärken i den fastställda rågången. [HRD-Fryks 1715ht#169]
- [HRD-Fryks 1716vt]
 - Gamla kvinnan Karin Pålsdotter i S. *Gunnarsby* har den 29 ds (jan.) för skötsel testamenterat sin fasta egendom i *Gunnarsby* till svågern Per Halvardsson, hos vilken hon redan haft sin hemvist i 20 år. [HRD-Fryks 1716vt#49]
 - Erik Jönsson i Fensbol ålägges att till hustru Abbelona Werner i *Gunnarsby* betala sin skuld 2 karoliner, dvs 1 d 8 öre smt. [HRD-Fryks 1716vt#53]
- [HRD-Fryks 1716ht]
 - Genom sitt ombud hovrättskommissarien Mattias Ståhl kärar åborna i Tjustersby och Torsby till åborna i *Gunnarsby* för att dessa nyttjar de förras skog öster om Tjustersby och en äng på Mon, tillhörande Torsby. Svarandena bestrider och åberopar ett utslag vid 1662vt#16, varav framgår att *Gunnarsby* då haft säter och bete på skogen öster om Tjustersby samt bete var tredje dag på Mon, varefter delning skett mellan de tre byarna. Vid 1687ht#18 har kärandena förlorat mål mot svarandena om sätern och bötfällts för domkval, och vad angår ängen på Mon är därom dömt vid 1687ht#20. Dessutom har lantmätaren Anders Kihlberg 1705 förrättat delning i skogen dessa hemman emellan, vilken delning konfirmerats vid 1707vt#69. Rätten finner att svarandena bevisat laga fång av de omtvistade ägorna och ogillar käromålet. Kärandena ämnar överklaga till hovrätten. [HRD-Fryks 1716ht#42]
 - Där N. Borgeby och *Gunnarsby* har på båda sidor inhägnat något av utmarken bör de hålla hälften var av rågången mellan sina ägor. [HRD-Fryks 1716ht#53]
 - Åborna i *Gunnarsby* har instämt åborna i Torsby och Tjustersby för påstådd åverkan på *Gunnarsby* skog. Svarandena uteblir, dock ej Per Håkansson, som har annan sak att föra vid tinget och som nu förnekar åverkan. Det bevisas att Mats Eriksson i *Gunnarsby* ertappat Per Bynielssons piga Kerstin Brynielsdotter och Sven Larssons hustru Elin Eriksdotter i Torsby när de brutit asplöv, varför Per Brynielsson och Sven Larsson bötfälls, men endast för uteblivande, eftersom skadans omfattning ej blivit utredd. [HRD-Fryks 1716ht#96]
 - Uppbjudes 1. gången: 1/4 av 7/9 ur 1/4 i *Gunnarsby*, som Per Halvardsson ibidem den 28 ds (sept.) tillbytt sig av Johan Eriksson och hans hustru Ingeborg Pålsdotter i Tosseberg för 1/4 av 1/18 i Tosseberg och mellangift 15 rd. [HRD-Fryks 1716ht#115]
- [HRD-Fryks 1717vt]
 - Gifte mannen Benal Ingemarsson i Östanbjörke och löskonan Ingjel Nilsson på *Gunnarsby* skog, vilka avlat barn i enfalt hor, bötar 80 resp. 40 d smt och skall stå tre söndagar på pliktballen. Båda avstraffas med kroppen. [HRD-Fryks 1717vt#1]
- [HRD-Fryks 1717ht]
 - Löskonan Karin Jonsdotter i *Gunnarsby* och tremänningssoldaten under kapten Ryttings kompani Bryniel Nilsson Gillström, vilka vid tingstid sistl. februari avlat barn, bötar 10 d smt var, för Karins del dubbel bot, eftersom hon i april "när stämman var om gamla myntteckens inväxling", även legat med drängen Bengt Jonsson i Askersby. Gillström avstraffas med kroppen och han skall betala Karin 4 rd till barnaföda om barnet blir vid liv. Samlaget med Bengt bestyrkes av Karins husbonde Mats Eriksson i *Gunnarsby* och hans hustru Kerstin Jonsdotter. Även Bengt bötfälls, men efter domen ändrar han sig och lovar att ta Karin till maka, varför paret remitteras till prästen för vigsel och löskonas för böter. Karin pliktat allenast 5 d smt. [HRD-Fryks 1717ht#7]

- [HRD-Fryks 1718ht]
 - Åborna i Tjustersby och Torsby har vid flera ting fört sak mot *Gunnarsby* om skogsägor under *Gunnarsby* som förmenas tillhöra de förra. De låter nu sin talan falla beträffande skogen öster om Tjustersby men kräver ersättning för ängsstycket på Mon enligt utslag 1688 20/6, vilken ersättning hustru Ellika Ullberg och övriga i *Gunnarsby* går med på. [HRD-Fryks 1718ht#50]
 - Torbjörn Persson i Sörby (N. Råda), som med hustru och barn vistats nio veckor förlidet år hos Nils Persson på *Gunnarsby* skog, tvistar med Nils om ersättning för arbete och för vad han medfört till Nils hushåll. För att Nils slagit Torbjörns hustru med en riva bötar han 12 mk smt. [HRD-Fryks 1718ht#71]
 - Johan Henriksson i Långetjärn samt Lars Larsson i Humsjön och dennes granne Anders Johansson Runkan ålägges att till hustru Ellika Ullberg i *Gunnarsby* återbetala vad de uppburit vid förra hösttinget för utlovat smör, vilket ej levererades. [HRD-Fryks 1718ht#122]
- [HRD-Fryks 1719ht]
 - Petter Rudén klagar över att åborna på södra halva *Gunnarsby* åverkar för mycket på hemmanets skog, varför han föreslår att skogen delas mellan de båda halva gårdarna. Mats Eriksson, Per Halvardsson och Per Svensson på södra halva *Gunnarsby* samtycker, varför delning skall ske. [HRD-Fryks 1719ht#168]
- [HRD-Fryks 1720vt]
 - På begäran av Mats Eriksson för södra halva *Gunnarsby* och med samtycke av norra halva gårdens åbor genom Petter Rudén skall storbyte förrättas i åker och äng mellan de båda halva gårdarna. [HRD-Fryks 1720vt#68]
- [HRD-Fryks 1720ht]
 - På begäran av åborna i Karsbol och med samtycke av åborna i Svineberg genom hustru Ellika Ullberg i *Gunnarsby* och Jon Eriksson i Svineberg skall de förras 1/4 i Otternäset avvittras. [HRD-Fryks 1720ht#32]
 - Landsgevaldigern Olof Ollongren påtalar att landsvägen mellan gästgivaregårdarna *Gunnarsby* och Lövåsen är mycket oländg, särskilt på grund av den långa bron söder om sjön Björken, varför ny väg bör anläggas från Sånebybron över Mon och över *Gunnarsbys* och Gjutaregårdens ängar åt Sandbacken och vidare norr om Gjutaregården fram till den gamla vägen. Då Petter Rudén och Mats Eriksson i *Gunnarsby* samt Olof Persson, Per Larsson, Gudmund Jönsson, Nils Eriksson, Olof Kristoffersson, Olof Andersson, Lars Eriksson och Per Nilsson i Gjutaregården ej har något att invända mot förslaget, om blott säterdrevet ej gör skada på deras äng, beslutas att ny väg skall anläggas. [HRD-Fryks 1720ht#65]
- [HRD-Fryks 1721vt]
 - Utbjudes till försäljning de till biskopen Mattias Iser förpantade kronoräntorna "med därpå löpande 6 procent panteskilling" av följande hemman: /...10 hemman.../, N. Arneby, *Gunnarsby*, Tjustersby, /...14 hemman.../ jämte en kvarn, inalles 4.850 d 11 öre 6 pgr smt, men ingen bjuder över vare sig på något enskilt hemman eller på hela summan. [HRD-Fryks 1721vt#61]
- [HRD-Fryks 1721ht]
 - Åborna på södra halva *Gunnarsby* Mats Eriksson, Per Halvardsson och Erik Matsson jämte Pettr Rudén för norra halva gården meddelar att man enligt utslag 1720vt#68 förrättat storbyte i åker och äng mellan de båda halva gårdarna. Parterna har själva delat skog och vallar sinsemellan. [HRD-Fryks 1721ht#92]
- [HRD-Fryks 1722vt]
 - Petter Rudén i N. *Gunnarsby* kärar till Erik Månsson i södra halva gården, som påstås ha avverkat på Rudéns skog. Erik hävdar att fallet huggits innan skogen delats. Rätten utser gode män för undersökning. [HRD-Fryks 1722vt#37]

- Jon Knutsson i Ivarsbjörke uteblir i mål mot Petter Rudén angående 1 skeppund näver. [HRD-Fryks 1722vt#38]
- Petter Rudén i *Gunnarsby* kärar till Jöns Knutsson i Ivarsbjörke angående 1 skeppund näver som Jöns 1717 fått betalt för men ej levererat. Jöns uteblir men döms att antingen skaffa fram nävern eller återlämna de fyra rullar tobak à 20 öre smt rullen som han fått i betalning eller dess värde, 2 d 16 öre smt. [HRD-Fryks 1722vt#67]
- Petter Rudén i *Gunnarsby* kärar till Petter Stöping i Utterbyn om 1 fjärding lax, för vilken Rudén betalat 2 rd, och om ersättning för roddarlön från bada till Torsby, där laxen skulle ha hämtats. Stöping uteblir men döms att återbetala 2 rd och ersätta rodd- och rättgångskostnader. [HRD-Fryks 1722vt#68]
- Gardeskarlen Håkan Gunström har 1720 enligt vittnesmål av klockaren Bengt Vigelius och kyrkvärden Olof Ingemarsson i Råmyren testamenterat sin efterlämnade 1/12 av 1/4 i *Gunnarsby* till system Britta Eriksdotter. [HRD-Fryks 1722vt#69]
- Karin Pålsdotter i *Gunnarsby* testamenterar för skötsel sin lösa och fasta egendom till svågern Per Halvardsson i S. *Gunnarsby*, hos vilken hon varit i 25 år. Hon lovar honom 16 öre smt per vecka i skötsellön. [HRD-Fryks 1722vt#76]
- [HRD-Fryks 1722ht]
 - Åborna på S. *Gunnarsby* kärar till norra halva gårdens åbor bl a om ängen Ladbråten, som 1664vt#53 tilldömts *Gunnarsby* från N. Borgeby och som kärandena vill äga del i, och om hemmanets fägata, som Petter Rudén på norra gården påstås ha stängt igen. Ängen Ladbråten uppges sal. länsmannen Håkan Werner ha ägt som ersättning för processen mot N. Borgeby. [HRD-Fryks 1722ht#177]
- [HRD-Fryks 1723vt]
 - Änkan Annika Larsdotter i Röbbjörkeby och den för två år sedan hitrymde norske soldaten Olof Olofsson har avlat barn i lönskaläge. Olof är född i Rud (Grue, Norge). Att han är ogift intygas av norske sergeanten Halvard Hessel i *Gunnarsby*. Olof och Anna ämnar gifta sig, varför de hänvisas till prästerskapet för vigsel. [HRD-Fryks 1723vt#3]
- [HRD-Fryks 1723syn]
 - 1723 13-14/5 hålles efter utslag 1722ht#130 syn med halv nämnd på ägoskillnaden mellan Ivarsbjörke och Östanbjörke och deras torp Lövåsen resp. Arnstorp, Säter, Säterstad och Skogskärr. /.../. Svarandevittnet gamle soldaten Anders Larsson på *Gunnarsby* skog (inmot 70 år) säger sig innan han gick ut ha uppvaktat Ivars dotter i Östanbjörke och har då hört talas om var gränsen skulle vara. /.../. [HRD-Fryks 1723syn#3]
- [HRD-Fryks 1723ht]
 - På begäran av åborna i *Gunnarsby* och med samtycke av Per Brynielsson i Torsby och hans grannar skall rågången mellan dessa hemman uppgås, varvid man skall värdera den åverkan endera parten gjort över rågången. [HRD-Fryks 1723ht#166]
 - Erik Månsson i S. *Gunnarsby*, Johan Eriksson i Tosseberg och Brynte Eriksson i Ås har lovat att ej klandra sin mosters gamla pigan Karin Pålsdotters testamente, varigenom hon för skötsel lämnat sin svåger Per halvardsson i S. *Gunnarsby* sin lösa och fasta egendom. [HRD-Fryks 1723ht#178]
- [HRD-Fryks 1724vt]
 - *Uppbjudes 1. gången*: 1/30 i *Gunnarsby*, som som Mats Eriksson i *Gunnarsby* köpt 1723 av sin bror gardeskarlen Håkan Eriksson Gunström för 14 d smt. [HRD-Fryks 1724vt#120]
- [HRD-Fryks 1724ht]
 - Avlidna pigan Abbelona Persdotters systerson Elof Elofsson i Spelnäs fordrar på egna och övriga Abbelonas arvingars vägnar av furiren sal. Jonas Rådströms änka Kerstin Eriksdotter och hennes nuvarande man Johan Johansson i N. Arneby sitt arv efter Abbelona i lös och fast egendom, vilken hon överlåtitt till Rådström och hans hustru. Johan

uppvisar Abbelonas testamente av år 1719 (1720ht#134), då hon för skötsel testamenterat dem sin 1/16 i Hälserud. Hon har något före sin död velat komma till Mats Eriksson i *Gunnarsby*, där hon haft lön att fordra. Hennes arvingar ärver jorden men måste betala skötsellönen 29 d 12 öre smt, och tills den betalats fortgår lagfarten på Abbelonas jord för hustru Kerstin Eriksdotter och hennes barn. [HRD-Fryks 1724ht#164]

- [HRD-Fryks 1725vt]
 - Pigan Britta Eriksdotter i S. *Gunnarsby* yrkar att utfå av sin bror Mats Eriksson ibidem deras brors, gardeskarlen Håkan Gunströms arvslott 1/30 i *Gunnarsby*, som Håkan testamenterat henne. Håkan har dock senare sålt lotten till Mats och således själv upphävt testamentet. Lotten är för liten att skiftas mellan Britta och övriga syskon, varför Mats bör få behålla den, såvida Britta ej kan skaffa sig besittningsdel i hemmanet innan lagfarten för Mats är klar. Mats bör dock ersätta Britta för kostnader hon haft, inalles 4 d 24 öre smt. [HRD-Fryks 1725vt#88]
- [HRD-Fryks 1725ht]
 - På sin svärfars Jakob Bergenhems vägnar kärar bruksbokhållaren Jonas Damgren till medarvingarna efter hustru Ellika Ullberg i *Gunnarsby*, kyrkoherden i Brunskog Sven Rudén, Petter Rudén i *Gunnarsby* samt Magnus Folker och Jonas Arvidsson i Svineberg, för att de förhalar arvskiftet i den fasta egendomen, 1/2 N. *Gunnarsby*, 1/3 i Svineberg och 1/8 i N. Arneby, varav Bergenheim för sin hustrus arvslott äger 1/4, och för att Petter Rudén, Magnus Folker och Jonas Arvidsson, som besitter hela det fasta arvet, missköter lotterna i Svineberg och Arneby och dessutom undanhåller hustru Ingeborg Werner hennes del därav. Svarandena invänder att samtliga medarvingar bör instämmas, i synnerhet borgmästaren i Kristinehamn Haqvin Folker, som äger största rätten i sin mors Margreta Werners sterbhus i Svineberg. Målet uppskjutes. [HRD-Fryks 1725ht#115]
 - Införes en skrivelse av borgmästaren i Kristinehamn Haqvin Folker på sin mors Margreta Werners vägnar, kyrkoherden i Brunskog Sven Rudén och Petter Rudén i *Gunnarsby*, vari anföres att deras mor resp. svärmor Ellika Ullberg till förekommande av arvtvist mellan barnen delat dem emellan den fasta egendomen. Äldsta dottern Margreta har när hon gifte sig fått 1/3 i Svineberg. Ingeborg har när hon gifte sig med Jakob Bergenheim och flyttade till Älvdalen erhållit 80 rd specie för köp av fastighet där och har för 29 år sedan köpt 1/4-hemmanet N. Torp i Ny för 50 rd specie. Abbelona och Annika har fått 1/4 i *Gunnarsby*, och till den svagaste lotten har lagts 1/8-hemmanet *Gunnarsby* torp. Men vid skifte av lösarvet 1724 19/3 har Jakob återlämnat 100 d smt i plåtar för köpeskillingen 50 rd specie, förebärande att de varit lånade och nu borde räknas till lösegendomen och att övriga 30 rd var betalda till hans svärmor i januari 1723 och av henne fördelade på barnen. Vid skiftet av den fasta egendomen i somras har Jakob genom sin måg Jonas Damgren protesterat mot att Torp skulle räknas till det fasta, vilket man finner obilligt, eftersom en på så sätt köpt jord bör med jord betalas, varför man protesterar mot skiftet 1724 19/3, som ännu ej är lagligen konfirmerat. [HRD-Fryks 1725ht#146]
- [HRD-Fryks 1726vt]
 - Fasta på 1/30 i *Gunnarsby* för Mats Eriksson. [HRD-Fryks 1726vt#36]
 - Framlidne länsman Håkan Månsson Werners och hans sal. hustru Ellika Ullbergs arvingar, borgmästaren Haqvin Folker på Margreta Werners barns vägnar, Petter Rudén för sin hustru Abbelona Werner, bokhållaren Jonas Damgren för sin svärmor hustru Ingeborg Werner samt herr Andreas Rolander, fullmäktig för hustru Annika Werners arvingar, har 1726 14/2 enats om den fasta egendomen, 1/2 *Gunnarsby*, 1/3 Svineberg och 1/8 N. Arneby, inalles 23/24 hemman. Margretas barn har fått sitt arv i Svineberg, Abbelonas och Annikas barn sitt arv i *Gunnarsby* och Ingeborg sitt i N. Arneby jämte 4/24 i *Gunnarsby* och Svineberg, så att det övriga i *Gunnarsby* blir 10/24 och 2/72 av 1/24 samt i Svineberg 5/24 och 1/72 av 1/24. [HRD-Fryks 1726vt#59]

- Efter ansökan av Petter Rudén och medarvingarna utses gode män att enligt deras överenskommelse skifta lotterna i *Gunnarsby* och *Svineberg*. [HRD-Fryks 1726vt#90]
- [HRD-Fryks 1726ht]
- Askerud, Hägerud, Esbjörke och Hedåsen, vilka har skog norr om Gjutaregårdens, Tjustersby, Torsby och *Gunnarsby* skogsägor och öster ut till häradsrådet, kärar till de senare för att de "avskurit de förras skogsparti så långt den borde sträcka sig öster om Mantalsån och Grästjärn intill Eneshalla i sjön Stora Enen". Svarandena påpekar att de tvistat med byarna i Älvdalen och genom domar 1646 22/10, 1691 12/8 och 1692ht#90 tillvunnit sig det omtvistade området. Av domen år 1691 befinnes att tvisten om häradsrådet ännu ej är avgjord, och då Skymnäs ägare till nästa ting i Älvdalen instämt ovan nämnda svarande om samma skog, måste utgången av det målet avvaktas. [HRD-Fryks 1726ht#87]
- [HRD-Fryks 1727ht]
 - Uppbjudes 1. gången: En gravplats i Sunne kyrka mellan korttrappan och *Gunnarsby*-graven, vilken gravplats brukspatron Jonas Bratt 1725 2/10 köpt för sig och arvingarna /.../. [HRD-Fryks 1727ht#223]
- [HRD-Fryks 1728vt]
 - Askerud och Esbjörke och torparna därunder tvistar med Tjustersby, Torsby, Gjutaregården och *Gunnarsby* om skogen öster om Mantalsån och fram till häradsgränsen, vilken skog de sistnämnda hemmanen anser sig ha blivit tilldömda från angränsande hemman i Älvdalen. Rätten låter anstå med yttrande i saken tills tvisten om häradsgränsen avgjorts. [HRD-Fryks 1728vt#16]
- [HRD-Fryks 1728ht]
 - Åborna i Torsby, Gjutaregården, Tjustersby och *Gunnarsby* anhåller genom Nils Jönsson i Torsby och Olof Kristoffersson i Gjutaregården om intyg att de har urminnes hävd på den skog öster om Mantalsån som nu bestrides dem av V. Skymnäs åbor och deras medintressenter. Nämnden och allmogen intygar att såvitt man vet har skogen alltid lytt under dessa Fryksdalshemman. [HRD-Fryks 1728ht#188]
 - Uppbjudes 1. gången: 2/3 av 1/3 i västra tredingen i *Svineberg* och 2/3 av 1/8 i N. Arneby samt 2/3 ur 1/9 av norra 1/2 *Gunnarsby*, vilka lägenheter Jonas Damgren köpt 1726 20/12 av adj. Daniel Bergenhem och stud. Jonas Bergenhem för 200 d smt. [HRD-Fryks 1728ht#222]
- [HRD-Fryks 1729vt]
 - På V. Skymnäs åbors vägnar uppvisar läjtnanten Abraham Josias Brink K. M:ts beslut på ansökan av V. Skymnäs och dess avgärda hemmans åbor om återvinning av ett skogsområde som innehåses av Torsby, Gjutaregården, Tjustersby och *Gunnarsby*. Ärendet har remitterats till förnyad laga syn, och synerätten har fria händer att avgöra tvisten utan hinder av domen 1646 22/10, varför nu avsäges, att syn med halv nämnd från vardera häradet skall förrättas. [HRD-Fryks 1729vt#103]
- [HRD-Fryks 1730vt]
 - Synerätten har 1729 17/6 avdömt gränstvisten mellan å ena sidan V Skymnäs och å andra sidan Torsby, Gjutaregården och *Gunnarsby*, varefter tvisten dragits inför lagmansrätten. Med intyg av Per Håkansson i Ämtbjörk, Per Persson i Höje och Per Larsson i Ö Skymnäs bevisas att Älvdalsparten, som ej infunnit sig, blivit laga stämd att avhöra vittensmål i saken. Vittnena är 1/ Nils Nilsson i Gullsby (63 år) som för 36 år sedan varit med fältväbeln Jöns Jonsson i Tjustersby på fallhygge, 2/ föraren Nils Johansson i S Borgeby (80 år) vilken i 20-årsåldern hört sin far säga att dessa fryksdalshemmans ägor alltid sträckt sig öster om Mantalsån, 2/ Olof Bengtsson i S Borgeby (nära 50 år) som för 34 år sedan tjänat i *Gunnarsby*, 4/ Erik Persson i Maggeby (65 år) som för några och 20 år sedan skickats av prosten Vigelius till Älvdalen och då farit över Ransjön till Bolåsen, där åbon Erik visat honom vägen till Per Håkansson i V Skymnäs säter på Tjustersbyskogen, 5/ Arvid Nilsson i Hån (65 år) vilken för 41 år sedan tjänat hos Per

Persson i Gatan som då var nära 100 år gammal, 6/ Lars Olofsson i Brårud (ca 50 år) som för några och 30 år sedan tjänat i *Gunnarsby*, 7/ Per Engelbretsson i Röberg (81 år) som för något mer än 40 år sedan även han tjänat i *Gunnarsby*, 8/Jöns Persson i Röberg (78 år) vilken år 1688 tjänat hos fältväbeln Jöns Jonsson i Tjustersby, 9/ Hans Jonsson i Bäck (70 år) som år 1690 varit med fältväbeln Jöns Jonsson och kört hem råg, samt 10/ Olof Kristoffersson i Säter (64 år) vilken säger sig ha som barn gått vall för fältväbeln Jöns Jonsson öster om Mantalsån i Påthöjden. [HRD-Fryks 1730vt#54]

- Den gödsel som fallit efter den av Halvard Larsson i *Gunnarsby* bärgade grödan på 1/8 i Arneby bör tillföras de under denna hemmansdel lydande ägorna. [HRD-Fryks 1730vt#91]
- [HRD-Fryks 1730ht]
 - Ingeborg Larsdotter i N. Åmberg och Elof Elofsson i Spelnäs har tilldömts rätt att uttaga från Jöns Eriksson i S. Borgeby sina ärvda 4/5 av 1/20 i S. Borgeby. Dennes son Erik Jönsson bevisar att Jöns hustrus förre man Johan Henriksson löst hela denna 1/20 från Erik Jonsson, som haft den i pant för 17 rd, vilket belopp han nu återsöker av Erik Jönssons arvingar, som rätten dock ej finner ansvariga, enär lotten återställts till Johan Henriksson. Det står Jöns Eriksson öppet att utsöka pengarna från Ingeborg och Elof, som redan övertagit pantjorden. [HRD-Fryks 1730ht#177]¹⁴
 - I tvist om ägoskillnaden mellan å ena sidan N. Borgeby och å andra *Gunnarsby* och Svineberg skall förrättas sämjesyn. Samtidigt besiktigas och värderas det fallhygge som åborna i N. Borgeby påstås ha gjort på de senares ägor. [HRD-Fryks 1730ht#191]
- [HRD-Fryks 1731vt]
 - Ingeborg Larsdotter i N. Åmberg och Elof Elofsson i Spelnäs, vilka ärvt 4/5 av den 1/20 i Borgeby, som Erik Jonsson i *Gunnarsby* har som pant för 17 rd knektleiga och som deras syskonbarn Johan Henriksson köpt men ännu ej uppjudit, får betala dennes barn 4/5 av 17 rd och återta sin fädernejord. [HRD-Fryks 1731vt#75]
 - Svineberg och *Gunnarsby* har vid 1730ht#191 ådömd sämjesyn ej enats med N. Borgeby om rågången, varför syn med halv nämnd skall förrättas. [HRD-Fryks 1731vt#89]
- [HRD-Fryks 1731ht]
 - Lagmansrätten har remitterat tvisten mellan å ena sidan Olof Larssons sonbarn Ingeborg Larsdotter och hennes medintressenter och å andra sidan Jonas Hagman som fullmäktig för Olof Larssons sondotter Ingeborg Jansdotter. Olof Larsson och hans hustru Ingeborg Björdsdotter har betalat Per Larsson i *Gunnarsby* 17 rd för knektleiga genom att avstå hustruns jord i *Gunnarsby*, och den 1/20 som Olof ägt i S. Borgeby har han lämnat i arv till sina tre barn Lars, Elof och Kerstin Olofsbarn. Ingeborg Jansdotter kan ej bevisa att Ingeborg Björdsdotter testamenterat hemmansdelen till hennes farmor Kerstin ensam, utan Lars och Elof har tillsammans ärvt 4/5 av nämnda 1/20, som aldrig varit förpantad till Per Larsson, fastän Kerstins son Johan Henriksson av oförstånd betalat Per Larssons måg Erik Jonsson 17 rd för den. Lars och Elof Olofssöners arvingar har således rätt att återta dessa 4/5 från Johan Henrikssons barn utan ersättning, men eftersom hans mor Kerstin under 1 1/2 års tid haft henne (Ingeborg Björdsdotter?) hos sig, bör Kerstins medarvingar för sin medskyldighet att sörja för henne (Ingeborg Björdsdotter?) betala Kerstins barn de vid 1731vt#75 utdömda 4/5 av 17 rd som betalats till Erik Jonsson. Ingeborg Jansdotter väddar till lagmansrätten. [HRD-Fryks 1731ht#163]
 - Hustrun Kerstin Jonsdotter och hennes måg Lars Eriksson i *Gunnarsby* begär jämte Sven Eriksson och Nils Persson i Hån att få skiftesmän till delning av den fasta egendom de ärvt i *Gunnarsby* och Arneby efter Erik Jonsson och Kerstin Persdotter i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1731ht#170]

¹⁴ Jfr HRD-Fryks 1731vt#75, där kopplingen till *Gunnarsby* framgår.

- [HRD-Fryks 1732vt]
 - I ägotvist mellan Svineberg och *Gunnarsby* å ena sidan och N. Borgeby å andra sidan har syn förrättats och Borgebys åbor begär nu slut i saken. Målet måste uppskjutas och under tiden är åverkan på tvisteplatsen förbjuden. [HRD-Fryks 1732vt#78]
 - Uppbjudes 1. gången: 2/9 i *Gunnarsby*, som krigskommissarien Jonas Bratt köpt 1731 13/7 av kyrkoherde Anders Rolander och hans hustru Kristina Rudén för 355 d 17 öre 18 penningar smt. [HRD-Fryks 1732vt#138]
- [HRD-Fryks 1732ht]
 - I gränsvist mellan å ena sidan *Gunnarsby* och Svineberg och å andra sidan N. Borgeby och Björserud har förrättats häradsyn. De förra åberopar nu vittnsmål av Sven Arnesson och Nils Arnesson i S. Sånebytorp, Bengt Börjesson i Hälleberg och Sven Knutsson i V. Ingersby. Sven Arnesson (något över 60 år) har för 45 år sedan tjänat fem år i *Gunnarsby* och Nils (60 år) har för 44 år sedan tjänat tre år i Svineberg. Bengt (55 år) har för 34 år sedan varit tre år i Svineberg och Sven Knutsson (50 år) har någon tid tjänat hos Bengt i Svineberg. Bokhållaren Damgren uppvisar på *Gunnarsby* och Svinebergs vägnar en dom 1664vt#53 rörande ägoskillnaden. Rätten fastställer nu gränsen enligt de bevis som anförts av N. Borgeby och Björserud, varefter befines att *Gunnarsby* och Svineberg svedjat på annans mark, varför de bötfälls och döms att avstå fallen till motparten. *Gunnarsby* och Svinebergs åbor vädjar till lagmansrätten. [HRD-Fryks 1732ht#136]
 - Bokhållaren Jonas Damgren har överlåtit 1/8 i N. Arneby til sergeanten Halvard Hessel mot att denne avstått till honom sin hustrus Helena Rudéns arvslott i *Gunnarsby*. Sergeanten har dessutom betingat sig mulbete på *Gunnarsby* skog med utrymme för nödiga skogshus och ängsvall. [HRD-Fryks 1732ht#184]
 - Uppbjudes 1. gången: 3/36 (enl helgårdsräkning) i N. *Gunnarsby*, som bokhållaren Jonas Damgren köpt sistlidne 7/3 av sergeanten Halvard Hessel och hans svärmors syster Abbelona Werner för 133 d 16 öre smt. [HRD-Fryks 1732ht#189]
- [HRD-Fryks 1733vt]
 - På begäran av bokhållaren Jonas Damgren skall man dela och jämka i åker och äng mellan honom och övriga ägare i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1733vt#113]
 - Mats Larsson i Arneby samt Sven och Lars Erikssöner i *Gunnarsby* skall få hjälp med att byta den jord de äger i varandras brukningar. [HRD-Fryks 1733vt#151]
 - Lagfartsbevis: Fasta för bokhållaren Jonas Damgren dels på 1/3 av 1/8 i N. Arneby, 1/3 av 1/9 i Svineberg och 1/3 av 1/18 i *Gunnarsby*, vilka lotter hans hustru Märta Bergenhem ärvt, dels på övriga 2/3 i samma hemmansdelar, som han och hustrun köpt av adjunkten Daniel Bergenhem och studiosus Jonas Bergenhem för 200 d smt (1. ub 1728ht#222). [HRD-Fryks 1733vt#206]
- [HRD-Fryks 1733ht]
 - Eftersom Erik Jonssons barn i *Gunnarsby* fått lösa en brorsdel i N. Arneby av sina syskonbarn mot att deras andra syskonbarn Mats Larsson ibidem fått lösa från bägges deras syskonbarn Mats Jonsson och hans brorson Jon Jonsson samt fastern Annika Jonsdotter en brors- och en systerdel ibidem och likaledes från brorsbarnen Karin och Kerstin Bryngelsdöttrar en brorsdel, kan rätten ej ge Erik Jonssons barn rätt att börda från Mats Larsson mer än hälften ”av Mats Nilssons utav fasterns Annika Jonsdotters och dess syskonbarn Mats Månssons till honom försålda lotter”, som tillsammans utgör 1/11 av 1 1/2 åttondel i Arneby, varav 1/11 således tillkommer Erik Jonssons son Sven Eriksson såsom jämarva med Mats Larsson att inlösa för 7 1/2 rd. Lars Eriksson har yrkat att få ta del i bördlösen, men han är såsom säljarens syskonbarns barn släkt med honom i femte led och således utom börd, varför yrkandet avslås. Däremot bifalles Sven Erikssons begäran att utfå sin fars jord ur Mats Larssons brukning, emedan han kan med sina syskons lotter och vad han får börda jämte vad han tillsammans med Lars Eriksson köpt av Jon och Mats Erikssöner, komma till full besittning. Dessutom tål ej Mats Larssons brukning på 1 1/2 åttondel att minskas. [HRD-Fryks 1733ht#164]

- [HRD-Fryks 1734vt]
 - Hustru Anna Eriksdotter i Esbjörke har system Britta Eriksdotter, som för 5 rd sålt sin arvejord 1/60 i *Gunnarsby* till brorsdottern Ingegerd Matsdotter och hennes man Lars Eriksson. Annas son Per Jönsson i Esbjörke och mågen Jon Matsson i N. Arneby, lika nära i börd till säljaren som Ingegerd, får börda sin 1/3 av lotten, men utan tillträde eftersom den är för liten för särskild besittning. [HRD-Fryks 1734vt#97]
- [HRD-Fryks 1734ht]
 - Torsby åbor avstår sin del i ängen Mon till *Gunnarsby* åbor mot att de får jämgott vederlag i utmarken. [HRD-Fryks 1734ht#165]
 - Åborna i N. Arneby kärar till *Gunnarsby* åbor om ett gårde nära sina hus, vilket de anser höra till Arneby, förmodligen avskuret den tid länsmannen Håkan Månsson Werner ägt del i båda hemmanen. Motparten bestriider och åberopar urminnes hävd, och eftersom Arneby åbor ej har bevis, frias svaranden. [HRD-Fryks 1734ht#192]
 - Jon Matsson och Per Nilsson (el. Jonsson, el. Jönsson) i N. Arneby får rätt att tillbyta sig av Lars Eriksson i *Gunnarsby* hans jord, som de innehar, mot vederlag av deras jord i hans brukning i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1734ht#201]
 - Jon Matsson i N. Arneby yrkar att få lösa från Sven Eriksson i *Gunnarsby* hans del i Arneby. Sven påstår sig nyligen ha bytt till sig mera jord, så att han kommer till full besittning, men kan ej bevisa det. Man skall utreda om han blir fullsutten, i vilket fall Jon ej kan tillåtas att utlösa honom, i all synnerhet som Sven är till åren kommen och har familj att försörja. [HRD-Fryks 1734ht#202]
- [HRD-Fryks 1735vt]
 - Gästgivaren Jonas Damgren anklagar Olof Jonsson i N. Borgeby för att han till förfång för Damgrens gästgiveri på *Gunnarsby* sålt öl och brännvin, varför han fordrar ersättning av Olof. Denne nekar till anklagelsen och begär å sin sida ersättning av Damgren för att han låtit försegla Olofs brännvinspanna, som fastän han erlagt brännvinsaccis stått stilla fem veckor, då han under rådande fodernöd hindrats att bränna till sin boskaps underhåll. Damgren har kallat som vittnen Pål Pålsson, Jakob Matsson och Pål Kristoffersson i Långenäs samt gamle Mats i Tiskaretjärn och Lars Jakobsson i Kymmen, av vilka endast de tre från Långenäs infunnit sig. De bekräftar att Olof någon gång tillhandahållit öl, varför han bötar 40 mk smt. Damgren säger sig kunna överbevisa Olof även i fråga om brännvinet, när de uteblivna vittnena hörts, varför målet i den delen uppskjutes. [HRD-Fryks 1735vt#140]
 - Mellan Gustaf Ågren och Jonas Damgren skall jämkas i tomter, åker och äng. [HRD-Fryks 1735vt#148]
- [HRD-Fryks 1735ht]
 - Efter angivande av landsgevaldigern Thol Oller bötar följande 3 mk smt var för att de försummat underhåll av vägen mellan Sunne och Gräsmark och från V Emterviks gräns till Sundsbron: <4 hemman>... , gästgivaren Jonas Damgren, Gustaf Ågren, Per Halvardsson, Erik Månsson och Lars Eriksson i *Gunnarsby*, ... <16 hemman>. [HRD-Fryks 1735ht#21]
 - Åborna i Borgeby har instämt Måns Bryngelsson i Tomthult och änkan Sigrid Andersdotter i Högen för att de vid lagmanssynen sistlidne 3/6 på ägoskillnaden mellan å ena sidan *Gunnarsby* och Svineberg och å andra Borgeby och Björserud lämnat andra uppgifter än de senare haft att anföra. Sigrid har väl ej ändrat sina uppgifter, men haft en del att tillägga. Hon ursäktas dock av sin höga ålder. Måns Bryngelsson erkänner att han lockats av åborna i *Gunnarsby* att avge felaktigt vittnesmål. Han bötar 9 mk smt och skall undergå en söndag uppenbar kyrkoplikt och kan aldrig mera vara "tingför, vittnesför eller edför". [HRD-Fryks 1735ht#151]
 - Åborna i N. Borgeby och *Gunnarsby* enas om vite på 40 mk smt mot att släppa kreaturen på deras samfällda äng, Mossängarna, innan alla bärgat höet. [HRD-Fryks 1735ht#158]

- *Gunnarsby* och *Svinebergs* rågång mot *Borgeby* och *Björserud*, 1735 3/6 fastdömd av lagmansrätten, skall uppgås och rösas. [HRD-Fryks 1735ht#159]
- [HRD-Fryks 1736vt]
 - /... 2 personer och .../ Nils Larsson i *Torsby* samt /... 14 personer .../ i *Tjustersby* är instämnda av *Gunnarsby* åbor för att de tagit ved på deras skog och även rivit ner deras gårdsgård och tagit den till ved. Nils Larssons i *Torsby* mor Kerstin Bengtsdotter erkänner på sonens vägnar att han tagit 2 lass därav, varför han bötar 3 mk smt och skall ersätta kåranden med 12 öre smt. De fem förstnämnda i *Tjustersby* förnekar att de varit med och frikännes. De övriga har uteblivit och bötfälls dels därför, dels för olaga åverkan och skall betala skadeersättning. [HRD-Fryks 1736vt#160]
- [HRD-Fryks 1736ht]
 - För återvinning i målet vid förra tinget (1736vt#160), då /... 8 personer ... och / Sven Ingemarsson i *Tjustersby* bötfälls dels för uteblivande, dels på åverkan på Lars Erikssons i *Gunnarsby* gårdsgård, har de instämt Lars och förnekar nu att de förstört hans gårdsgård. Stämningen har de ej delgivits, fastän den blivit uppläst på kyrkvallen. Sven Ingemarsson tillstår, att han deltagit i åverkan ihop med Kristoffer Ingemarsson och Johan Hansson. [HRD-Fryks 1736ht#117]
- [HRD-Fryks 1737vt]
 - *Gunnarsby* och *Svinebergs* åbor utsätter sinsemellan vite om 40 mk smt för den som avsiktligt betar sina kreatur på det andra hemmanets ägor. [HRD-Fryks 1737vt#96]
- [HRD-Fryks 1738vt]
 - Gustaf Ågren i *Gunnarsby* bistår angående delningen av hemmanet *Berga* /.../. [HRD-Fryks 1738vt#57]
- [HRD-Fryks 1738ht]
 - i tvist mellan å ena sidan Karl Andersson i *Bållgården* och å andra åborna i *Gjutaregården*, *Tjustersby*, *Torsby* och *Gunnarsby* om arvodet för att han varit deras ombud i Stockholm vid process mot angränsande hemman i *Älvdalen*, överenskommes att han skall erhålla 9 rd utöver vad han redan fått. [HRD-Fryks 1738ht#86]
- [HRD-Fryks 1739vt]
 - På begäran av Lars Eriksson i *Gunnarsby* och efter medgivande av grannarna Erik Månsson och Per Halvardsson skall man jämka och dela mellan dem i tomter enligt solskifte och skatträtt. [HRD-Fryks 1739vt#38]
 - På egna och Erik Jonssons i *Granbäckstorp* (står *Granbergstorp*) vägnar kärar Erik Månsson i *Gunnarsby* och Bengt Jonsson i *Askersby* till sin svägerskas måg Lars Eriksson i *Gunnarsby* med yrkande att arvsskifte skall förrättas efter deras svärmor Kerstin Andersdotter (står *Jonsdotter*), som dött hos Lars, så att deras hustrur kan utfå sitt arv. Lars ålägges att inom 3 månader låta skifta arvet. [HRD-Fryks 1739vt#39]
 - Uppbjudes 1. gången: 1/8 i N. Arneby, som sergeanten Halvard Hessel (står *Hertzell*) 1732 2/9 tillbytt sig av skogvaktaren Jonas Damgren för sin hustrus Helena Rudéns lott i *Gunnarsby*. [HRD-Fryks 1739vt#149]
 - Uppbjudes 1. gången: /... utelämnat andra hemman .../
 - 4/243 i *Gunnarsby*, vilket allt Johan Henrik Hjertzell och hans fru Elisabet Katrina Bratt köpt den 26 ds (jan.) av sin sväger jägmästaren Georg Gustaf Ugglå och hans fru Agneta Maria Bratt, delen i *Öjervik* för 200 d smt och det övriga för 360 d smt. [HRD-Fryks 1739vt#165]
- [HRD-Fryks 1739ht]
 - Inskrives avtal av 1732 7/3 mellan Håkan Rudén, skogvaktaren Jonas Damgren och gästgivaren Gustaf Ågren om fördelning dem emellan av byggnaderna i *Gunnarsby*, jämte tilläggsavtal av 1733 10/4 mellan Rudén och Damgren. [HRD-Fryks 1739ht#4]
 - Östanbjörkes åbor yrkar att Mats Larsson i N. Arneby skall upphöra med att bruka såväl den sätervall han haft på deras skog som betet på denna skog. Mats anser sig dock be-

rättigad därtill enligt dom 1663vt#27, då Ivar Bengtsson i Östanbjörke tillåtit Lars Erikssons arvingar från N. Arneby att bruka en säterplats på Östanbjörkes ägor i Jangshöjden mot en halvpart i deras röjning vid torpet, och Mats är arvinge efter denne Lars Eriksson. Rätten anser dock att han bör avstå sätern mot ersättning för nedlagt arbete. [HRD-Fryks 1739ht#153]

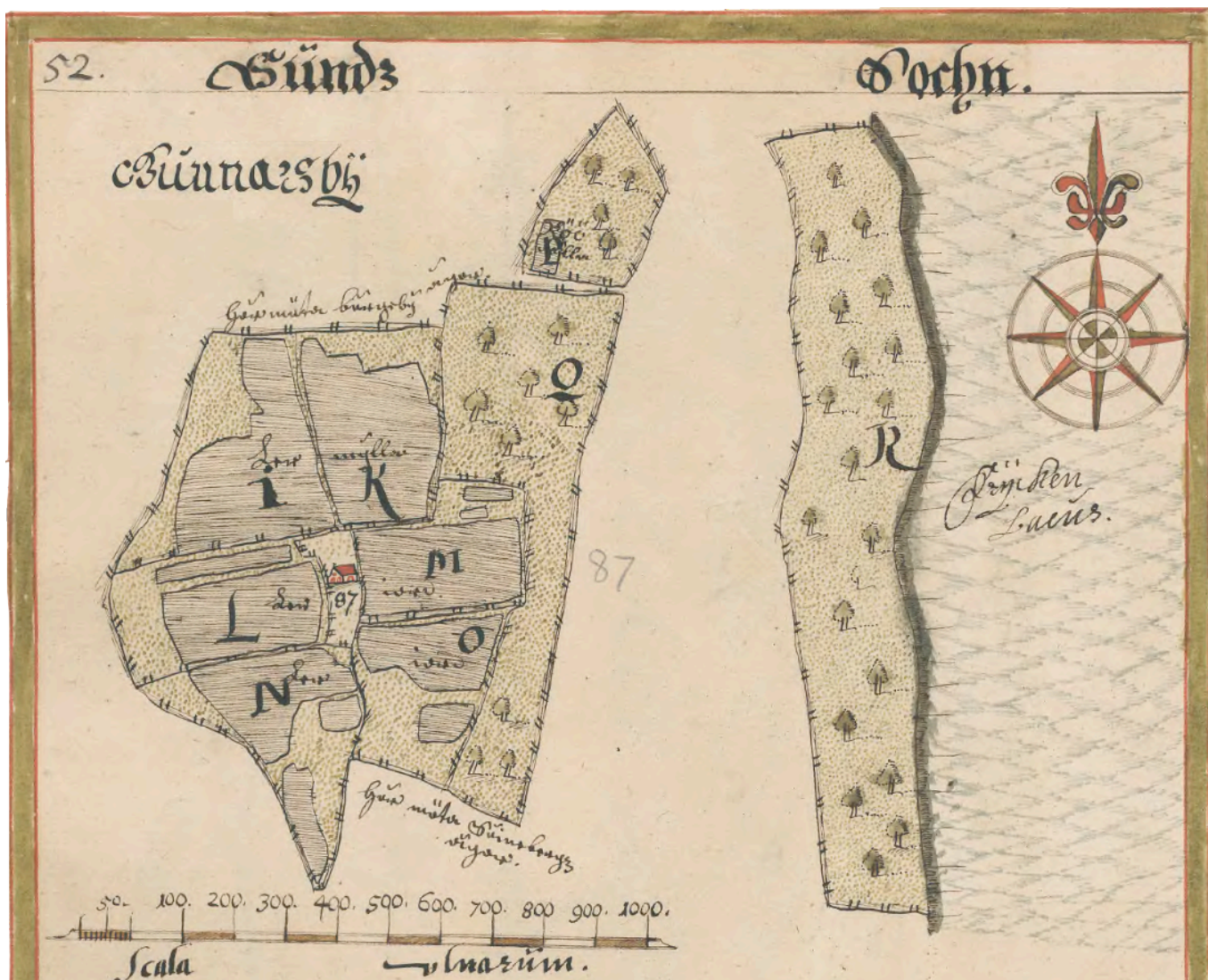
- Olof Jonsson på *Gunnarsby* skog och Lars Larsson Korran tillsättes i enlighet med K. M:ts förordning att betjäna häradsborna med "döda djurs flående", den förre i Sunne, Gräsmark och Emtervik, den senare i Fryksände och Lysvik. De bör få i lön 16 öre för häst, 8 öre för föl, 6 öre för hund och 4 öre för katt, allt smt. Det erinras om straff för dem som "sådant skall söka att förklenas". [HRD-Fryks 1739ht#163]
- Slutligen överenskommes, att eftersom *Gunnarsby* är den lämpligaste platsen för samtliga häradsbor, skall tingsplatsen hädanefter vara härstädes, varför med det snaraste tingsbyggnad jämte behörigt "fångehus" bör uppföras. [HRD-Fryks 1739ht#168]
- Uppbjudes 1. gången: /... utelämnat andra hemman .../
 - 4/243 i *Gunnarsby* och 1/465 i Svenstorp, vilket allt krigskommissarien Johan Henrik Hjertzell och hans fru Lisa Kajsa Bratt köpt sistl 30/1 av svågern brukspatron Kristoffer Myhrman och hans hustru Eva Kristina Bratt för 1.022 d kmt. [HRD-Fryks 1739ht#185]
- Lagfartsbevis: Fasta för skogvaktaren Jonas Damgren på 3/36 (enl. helgårdsräkning) i N. *Gunnarsby*, som han och hustrun köpt inom börd av Abbelona Werner, enligt köpebrev av 1732 7/3, bevittnat av Håkan Rudén, Gustaf Ågren och Halvard Hessel (1. ub 1732ht#189). [HRD-Fryks 1739ht#231]
- [HRD-Fryks 1740ht]
 - På begäran av länsmannen Olof Skagerberg för Björserud, Jonas Damgren för *Gunnarsby* jämte J. Ågren samt åborna i Gjutaregården, Kålsboda, Tomthult, Östanbjörke och Hägerud, vilka ämnar lagsöka Björke bruks ägare, som byggt den nya dammen i Norkan, varigenom sjön Björken avrinner, högre än förut, så att vattnet går upp på kändens åkrar och ängar, utses gode män för besiktning och värdering av skadorna. [HRD-Fryks 1740ht#88]
 - Efter order av överjägmästaren Gustaf Westfeldt anklagar skogvaktaren Henrik Karlsson Schröder följande för olovligt svedjande: /.../ åborna i *Gunnarsby*, /.../. Svarandena uppger att de endast rensat för betets skull, eftersom skogen i dessa trakter tar överhanden och många djur dött av svält. Man har hos överheten ansökt om tillåtelse till nödigt svedjande, och i avvaktan på landshövdingens yttrande uppskjutes målet. [HRD-Fryks 1740ht#99]
 - Uppbjudes 1. gången: 11/13 av 1/6 i Skäggeberg för korpralen Måns Håkansson Östfeldt och hans måg Jan Simonsson i S. Åmberg. Lotten 1/5 av 1/6 är Måns fäderneärv, och det övriga har Måns och hans måg köpt 1740 25/8 för 25 rd 10 10/13 öre smt av Erik Månsson och Per Halvardsson i *Gunnarsby*, /... m.fl. i andra hemman/. [HRD-Fryks 1740ht#229]
 - Uppbjudes 1. gången: /... utelämnat andra hemman .../
 - 4/243 i *Gunnarsby*, vilket allt krigskommissarien Johan Henrik Hjertzell och hans fru Lisa Kajsa Bratt köpt 1739 3/1 av sin svåger brukspatronen Gustaf Lundstedt och hans fru Hedvig Bratt för 1.080 d kmt. [HRD-Fryks 1740ht#232]

Transkriptioner av andra

- [HRD-Fryks-nedre 1893] - original beställt av Brita Öster, sammanställt av Olov Berqvist
 - Särskilt sammanträde under tinget 1893 den 30 januari. Hemmansegaren Lars Magnus Larsson från *Gunnarsby* tilltalad och häktad för dråp på Per Olsson. Enligt husförhørs-längden (Sunne AI:75 (1891-1895) Bild 371 / sid 361): *Af Fryksdals nedre tingslags häradsrätt den 30/1 93 dömd för dråp till straffarbete i 4 år och 6 månader, nedsatt till 2 år och 6 mån i straffarbete. Frigiven den 17/7 95 efter _____ straffarbete i Centralfängelset i Malmö (ankom dit 7/9 93).* [HRD-Fryks 1893#73]

Bilaga A: H ARFWIDSSONS KARTA ÖVER GUNNARSBY 1645 ④

Transkription av [Institutet för språk och folkminnen](#).

Frågetecken för att Frycken antecknats till höger (öster) om lott R. Sjön Frycken ligger ju väster om byn.

Rubrik

Sundz sochn Gunnarsby

Karttext

P	Röö mylla
Över I & K	Här möta Bäргеby ägor
I & K	Ler mylla
L, M, N, O	Ler iord
Till höger om R	Frÿcken lacus
Under O	Här möta Suinebergz ägor
Under skalstocken	Scala vlnarum

Notarum Explicatio

Under kartan finns en kartbeskrivning med lotternas storlek i tunnor utsäde, dvs ursprunget till jordytområdet (= 4936 kvadratmeter).

Notarum Explicatio

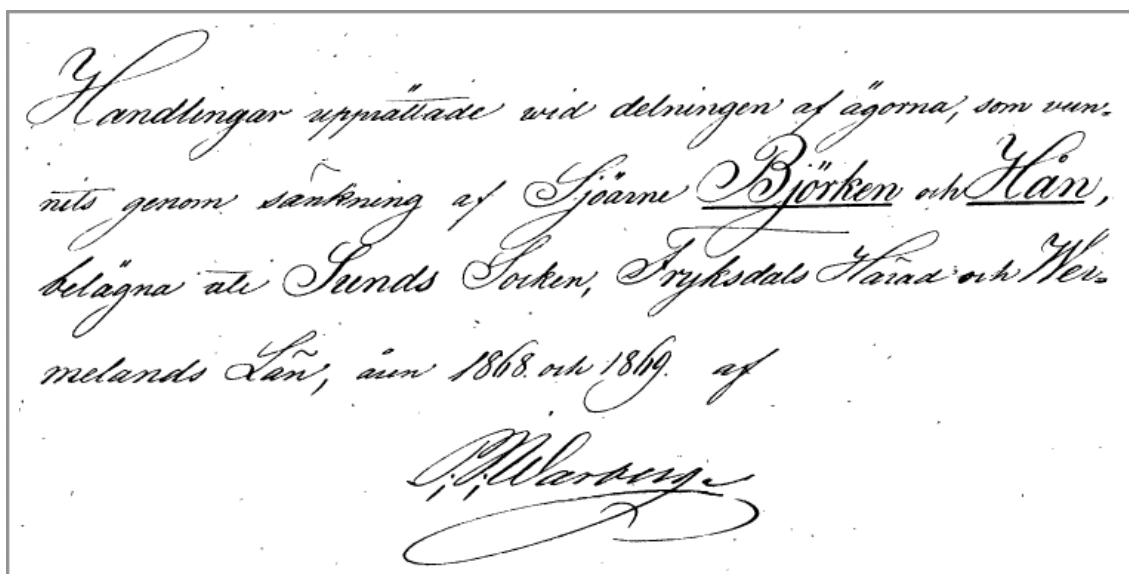
87	Gunnarsby år 1 heelt skattehemman	
I	Vthsädhe	5 $\frac{9}{16}$ tunor
K	Vthsädhe	5 tunor
L	Vthsädhe	4 $\frac{3}{32}$ tunor
M	Vthsädhe	4 $\frac{1}{16}$ tuna
N	Vthsädhe	3 $\frac{7}{16}$ tunor
O	Vthsädhe	2 $\frac{1}{2}$ tuna
	Höö af jerdens linderna	10 laß
P	Vthsädhe i en åcher vreet	$\frac{1}{4}$ tuna
	Höö i samma vreet	3 laß
	Höö af een hårdwalz och beblandatt medh måße medh Q noterad, hö	9 laß
	med måße medh R noterad, hö	9 laß
	Noch höö af een hårdwalz eng medh R noterad, höö	10 laß
	Skog och mulbete ganska litet	
	Humblegård till	300 steng

87. Gunnarsby år 1 heelt skattehemman

I.	Vthsädhe	5 $\frac{9}{16}$ tuna
K.	Vthsädhe	5 tunor
L.	Vthsädhe	4 $\frac{3}{32}$ tunor
M.	Vthsädhe	4 $\frac{1}{16}$ tuna
N.	Vthsädhe	3 $\frac{7}{16}$ tunor
O.	Vthsädhe	2 $\frac{1}{2}$ tuna
	Höö af jerdens linderna	10 laß
P.	Vthsädhe i en åcher vreet	$\frac{1}{4}$ tuna
	Höö i samma vreet	3 laß
	Höö af een hårdwalz och beblandatt medh måße medh Q noterad, hö	9 laß
	med måße medh R noterad, hö	9 laß
	Noch höö af een hårdwalz eng medh R noterad, höö	10 laß
	Skog och mulbete ganska litet	
	Humblegård till	300 stenger

Bilaga C: SÄNKNINGEN AV SJÖARNA BJÖRKEN OCH HÅN ⑤

I Lantmäterimyndigheternas arkiv, akt 17-suj-410, är förhandlingarna dokumenterade.

Försättsbladet till handlingen om sänkningen av Björken och Hån, underskrift av lantmätare Warberg.

Det inledande mötet hölls i Björseruds hemman den 17 november 1868.

Syftet ... att förrätta laga delning av all den jord, som genom sänkning av sjöarna Björken och Hån blifvit nyvunnen, hvarvid efter i laga ordning utfärdad och och uppsatt kungörelse sig infunne af delägarna. /Listning av delägarna och gode män För Gunnarsby deltog Lars Eriksson (Ersson) och Nils Jansson./

Formalia: §1. Resolutionen med landskansliets utnämning av lantmätaren C.J. Warberg. §2. Inget jäv fanns mot skiftesmannen eller gode män. §3. Delägarna avlämnade karta från 1858 över sjöarna Björken och Hån inför sänkningen av sjöarna. §4. Beslut fattades av samtliga närvarande delägare att den kartan inte kunde läggas till grund för sjösänkingsföretaget, då mätningarna som låg till grund för kartan inte gjorts med tillräcklig noggrannhet. Den nödvändiga mätningen kunde genomföras under instundande vinter och kommande sommar. Delägarna skulle då bidra med arbetsmanskaper för mätningarna.

Nästa möte hölls den 27 juli 1869, åter på Björbyholm. Då förevisades den nya kartan, baserad på vinterns och vårens mätningar. Detta innebar att ett flertal hemmanskartor från laga skiften skulle justeras baserat på den nya kartan: Ivarsbjörke 1835-37, Östanbjörke 1846-48, Tomthult 1841, Gjutaregården 1845, Gunnarsby 1828-29, Edsbjörbacka och Hägerud 1834, Norra Såneby 1844, Björbyholm 1837, för Svineberg med lägenheten Laggarängen fanns inga kartor att tillgå.

Den 4 augusti var taxeringen av mark klar. Den bästa gradering av mark bestämdes för Håns gamla sjöbotten. Graderingen genomgicks och justerades efter invändningar av Jan Persson i Karsbol mot Tomhults gradering, av Ivarsbjörkes delägare att deras jord på Håns sjöbotten fått 4 som för hög och löjtnant Gullström på Björbyholm att deras östra vik fått för hög gradering jämfört med de övriga ägarnas. Övriga delägare hade ingen anmärkning. Angående undantag av oskiftade marker bestämde delägarna de platser, vägar och diken som det gällde. Man önskade en 20 fot bred väg över Laggarängen, som allmänt kunde begagnas.

Den 10 september på Björkefors fortsatte skiftet med bl. a. beslut att vägen över Laggarängen skulle bli 12 fot bred. Alla råskillnader mot angränsande hemman av den genom sjösänkningen vunna jorden gillades och godkändes så som de upptagits på kartan. Östra Björbyholmsviken nedsattes från 4,5 till 5 grader. Den 9 november åter på Björkefors överenskomms om några ägobyten. Lantmäterikostnaden fördelades mellan delägarna i relation till den vunna jorden. För

Gunnarsbys delägare kostade det för Lars Ersson 460,67 och för Nils Jonsson 125,01 av delägarnas andel 21 139,22 Rd. Skiftesläggningen planerades.

Mötena hölls omväxlande hos Herr Patron J. Eriksson på Björkefors och hos Herr Löjtnant A.N. Gullström på Björksbyholm vilket visas av bilagda kungörelser. Dessa lästes upp i Sunne kyrka innan mötena.

Del för del träffades överenskommelser (förening) mellan berörda: Rågången mellan lägenheten Laggarängen och omgivande hemmansdelar samt vägens bredd 12 fot. Delningsgrunden blir delägarnas andel i sjösänkingsföretaget. Uppräkning av oskiftade delar, dvs kanaler, vägar och diken. När ägandebytten och råsättning ska ske. Här återges föreningen om underhåll av dragdiken:

Förening

ingången mellan undertecknade delägare af jorden, som wunnits genom sjöarna Håns och Björkens sänkning vid slutet af skiftet därstädes år 1869.

- 1. Skiften af där genom sjösänkningen tillvunna jorden skall tillträdas vid skiftets afslutande.*
- 2. Hemmanen Gunnarsbys, Gjutaregårdens och Karsbols delägare öfverenskommo, att hvart och ett af dessa hemmans delägare gemensamt underhåller de dragdiken, som enligt skiftet är uttagna och belägna på dess tilldelade ägor, och dels tager (?) hvarje delägare uti underhåll af nämnde dagdiken i förhållande efter som de vid skiftet ägolott åtgivits. De öfriga hemmans delägare öfverenskommo att hvar och en af dem underhåller de dragdiken som är delägarens på hvars och ens som tilldelta skiften.*
Hvilket wi uti vittnens närvaro wia våra namns undertecknande bekräftar och godkänne. Björksbyholm de 11.te December 1869.

/Namnunderskrifter från/ J. Ericsson, A.N. Gullström, Yngste Lars Olsson, Björk Nils Larsson, Lars Olofsson, Erk Persson, Lars Pehrsson, Per Persson, Per Larsson, Lars Larsson Hägerud, Lars Nilsson i Edsbjörke, Gunnarsby Lars Eriksson, Gjutaregården Jan Håkansson, Per Larsson.

Tabeller finns över "Ägornas namn, fördelning uti särskilda ägoslag och naturliga beskaffenhet", "Hemmanens och lägenhetens jordboksnummer, namn, mantal natur och ägare", "Sammandrag av förestående delningsbeskrivning" och "Arvodesräkning". Gunnarsbys del i sammandraget:

Hemmans- och lägenhetsnamn och ägare	Inrösningsjord		Totalsumma Areal/ Uppsk.inneh
	Åker Areal/Uppsk.inneh	Äng Areal/Uppsk.inneh	
17. R Gunnarsby Nils Jonsson R N:r 115	2 tnl 40 kpl 2 tnl 1,53 kpl	6 tnl 64 kpl - tnl 74,63 kpl	9 tnl 4 kpl 2 tnl 76,16 kpl
18. S Gunnarsby Lars Ersson R N:r 115	5 tnl 22 kpl 4 tnl 57,29 kpl	23 tnl 65 kpl 5 tnl 60,77 kpl	28 tnl 57 kpl 10 tnl 18,06 kpl

Se karta på sida 9.

-
- ① Original i handskrift av Börje Stensler finns i Ingmårs bygdegård. I pärmen Arbetsexemplar finns en arbetsfördelning. Även Sunne bibliotek, Bygdeföreningen, John, Göte, Stina, Edberg och W. Johansson har bidragit.
- ② [HRD-Fryks] [Fryksdals härads domböcker](#) av Gunnar Almqvist. [Register domar per ort](#).
- ③ Ingvar Dahl: [Värmland - gårdar och folk](#)
- ④ [Geometrisk avmätning 1645](#) över Gunnarsby av lantmätare Håkan Arfvidsson.
Finns i Lantmäteristyrelsens arkiv.
- ⑤ [1868-69 Sänkning av Björken och Hån](#) av lantmätare Warberg. Finns i Lantmäterimyndigheternas arkiv, akt 17-suj-410.

Sammanställning: Olov Bergqvist (OB).

Denna datorinskrivna pdf-kopia kan laddas ned via hemsidan.

”De säljer den oskyldige för pengar och den fattige för ett par skor. De trampar ner de svaga och skuffar undan de hjälplösa”

Amos 2:6

Pigan Maria Larsdotter i Gunnarsby hade till vårtinget vid Fryksdals nedre häradsrätt år 1855 självständigt utan hjälp av biträde instämt rättaren Jan Pettersson i Svineberg för utebliven tjänstehjonslön. Maria hade överenskommit med Jan Pettersson att hon skulle valla kreatur tillhöriga brukspatronen på Stöpafors på dennes ägor i Svinebergssätter. Som lön skulle hon få 15 Rdr och ett par becksömsskor för hela sommaren 1854 från vårfrudagen till den 24 oktober. Lönen som även på den tiden räknades som ringa skulle kompenseras av att Maria på alla lediga stunder skulle få arbeta åt sig själv, främst med bärplockning.

I stämningen framhöll Maria att hon inte fått någon lön för hela den tid hon skött vallningen mer än 1 Riksdaler och 36 skilling i städjepenning.

För det andra anförde Maria att bland de 8 nötkreatur hon skulle sköta fanns en stor tjur, som förutom att han var »fölkonn« också gick genom alla gärdesgårdar och grindar och att hon måste få minst en eller två personer med sig för att köra ut honom ur gårderna och sädesåkrarna.

Jan Pettersson hävdade i sin motstämning att eftersom Maria Larsdotter låtit kreatur som hon haft ansvar för komma ut på ägor till ett utbruk på Älvskogen där 3 3/4 tunnor havre varit utsäde och där anställa en sådan förödelse att trots att säden från början varit vacker endast lämnat en avkastning av 50 snes, då grannen som utsått bara 1/3 erhållit 80 snes havre. Petterssons ombud yrkade att den utlovade lönen som en ringa ersättning för skadan skulle kvittas eftersom Maria gjort sig skyldig till försumlighet och vårdslöshet.

Båda parterna åberopade vittnen. För Maria inställde sig Kerstin Jansdotter och Maria Nilsdotter, båda i Svinebergssätter.

Kerstin Jansdotter berättade att bland de kreatur som Maria skulle valla fanns en folkilsken tjur som med våld trängde igenom de inhägnade sädesgårdarna och kunde utdrivas enbart med hjälp av vittnet eller andra personer. Tjuren som fördärvat de övriga kokreaturen kunde inte tas med under vallningen i skogen utan måst tjudras på gårdsplanen. När Maria drivit boskapen till sko-

gen och återvänt hem, hade tjuren redan slitit sig loss och trängt in på de besädda gårderna, så att Maria varit tvungen att stänga in honom i ladugården. Så fort han kom ut brukade han rusa ut i sädesåkrarna. Dessutom kom ägaren till tjudret och krävde det tillbaka och där-efter fanns ingen annan råd än att låta kreaturet gå lös och då kommit in i havreåkrerna.

Maria Nilsdotter vittnade att Maria Larsdotter vid flera tillfällen gråtande kommit till henne och bett om hjälp att driva ut den folkilskena tjuren ur inhägnaderna. Ingen gärdesgård kunde motstå den ilskena tjuren.

Jan Pettersson åberopade som vittnen torparna Carl Jönsson och Lars Jansson, också de boende i Svinebergssätter.

Carl Jönsson berättade att Maria Larsdotter under hela sommaren haft en »ko« gåendes hemma vid sätterhusen, vilken stundtals varit tjudrad. En gång såg han hur Maria då hon velat låta kreaturen beta på trädesgårdet och på annat sätt inte kunnat komma dit drivit dem över havreåkrerna som förut varit nedtrampad och burit dålig säd.

Lars Jansson berättade lika med Carl Jönsson.

Som synes har Maria befunnit sig i en hopplös situation. Rätten ogillade också Jan Petterssons påstående att skadan på havregärdet uppkommit till följd av någon vårdslöshet från Maria Larsdotters sida och fastslog att hon inte var skyldig att umgälla skadan med sin lön. Jan Pettersson ålades att mot kvitto genast utge 15 Riksdaler och ett par becksömsskor till Maria.

Dessutom dömdes Jan Pettersson att ersätta Maria Larsdotter 5 Riksdaler för hennes kostnader i rättegången.

